

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 73

София, понеделникъ, 18 априль

1932 г.

75. заседание

Пегъкъ, 15 априль 1932 г.

(Открито отъ подпредседателя Н. Захариевъ въ 16 ч. 40 м.)

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е :

Отпуски, разрешени на народни представители . . . 1545

Законопроекти:

1) за ликвидирание общинскитъ предприятия по чл. 88, п. 3, и чл. 67, п. 3, отъ законитъ за градскитъ и селскитъ общини. (Предложение на народнитъ представители В. Мариновъ, Н. Алексиевъ и С. Джабарски) (Съобщение) 1545

Стр.

2) за извънбюджетенъ (свръхсметенъ) кредитъ за 1931/1932 финансова година. (Второ четене) . . . 1551

Стр.

Предложение за измѣнение и допълнение нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на обикновеното Народно събрание. (Първо четене — продължение разискванията и приемане) . . . 1545

Дневенъ редъ за следващото заседание 1565

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Обявямъ заседанието за открито. Присъжтствуватъ нужното число народни представители. Заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъжтствуватъ следнитъ народни представители: Ангеловъ Боянъ, Ангеловъ Иванъ, Атанасовъ Русенъ, Бешковъ д-ръ Иванъ, Близнаковъ Христо, Бойчиновъ Михаилъ, Бончевъ Тодоръ, Бояджиевъ д-ръ Атанасъ, Василевъ Григоръ, Василевъ Йото, х. Галибовъ Юсеинъ, Гашевски Никола, Георгиевъ Коста, Георгиевъ Павелъ, Георгиевъ Стойчо, Говедаровъ Георги, Данаиловъ Георги, Даскаловъ Стефанъ, Деневъ Андрей, Думановъ д-ръ Никола, Ецовъ Борисъ, п. Захариевъ Захари, Попивановъ Петъръ, Игнатовъ Тодоръ, Илиевъ Илия, Илиевъ Стойко, Казанакиевъ Георги, Капитановъ Анастасъ, Кафеджийски Георги, Кировъ Стаматъ, Киселички Христо, Коевски Василь, Косачевъ Йорданъ, Кръстевъ Гето, Кулевъ д-ръ Тодоръ, Лоловъ Господинъ, Лулчевъ Коста, Лунговъ Николай, Лѣкарски Иванъ, Маринчевъ Георги, Мартуловъ Алекси, Милановъ д-ръ Кънчо, Мошановъ Стойчо, Мустафовъ Али, Мутафовъ д-ръ Христо, Напетовъ Петко, Нейчевъ Адамъ, Неновъ Атанасъ, Петровъ Методи, Пиронковъ Александъръ, Пѣдаревъ Никола, Райковски Минко, Рангеловъ Раденко, Сакъзовъ Янко, Симеоновъ Иванъ, Софиевъ Христо, Стайновъ Петко, Стайковъ Апостолъ, Стояновъ Георги, Таслаковъ Цвѣтко, Тахировъ Хафузъ Юсеинъ, Ташевъ Димо, Тонковъ Тодоръ, Тотевъ Деню, Фенерковъ Петъръ, Франгя д-ръ Александъръ, Чернооковъ Георги, Чешмеджиевъ Григоръ, Шидерски Едрю и Якимовъ Тодоръ)

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото е разрешило отпущъ на следнитъ народни представители:

На г. Владимиръ Станковъ — 1 день;

На г. Еню Поповъ — 2 дена;

На г. Илия Добревъ Илиевъ — 2 дена, и

На г. Русенъ Атанасовъ — 1 день.

Народниятъ представителъ г. Едрю Шидерски се е ползувалъ вече съ 20 дни отпущъ. Моли да му се разреши още 1 день отпущъ. Които сж съгласни да му се разреши исканиятъ отпущъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Народниятъ представителъ г. Михаилъ Бойчиновъ се е ползувалъ съ повече отъ 20 дни отпущъ. Моли да му се разреши още 4 дни отпущъ. Които сж съгласни да му се разреши исканиятъ отпущъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Съобщавамъ, че е постѣпило законодателно предложение отъ вносителъ Василь Мариновъ, Николай Алексиевъ и Стоянъ Джабарски, подписано отъ нужното число народни представители, за ликвидирание общинскитъ предприятия по чл. 88, п. 3, и чл. 67, п. 3, отъ законитъ за градскитъ и селскитъ общини. (Вж. прил. Т. I, № 60)

Това законодателно предложение ще се отпечати, раздаде на г. г. народнитъ представители и постави на дневенъ редъ.

Пристѣпваме къмъ първата точка отъ дневния редъ: одобряване предложението за измѣнение и допълнение нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание — продължение разискванията.

Дебатитъ се прекратиха въ миналото заседание. Следва неизказанитъ се парламентарни групи да се изкажатъ. Отъ която парламентарна група не сж се изказали, моля, да искатъ думата.

К. Пастуховъ (с. д): Азъ искамъ думата.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Кръстю Пастуховъ.

К. Пастуховъ (с. д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Разискванията по внесеното по частна инициатива предложение за измѣнение нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание продължиха вече нѣколко заседания. Считама за свой дългъ, като представител на нашата група, да кажа и азъ своето мнение.

Преди всичко интересенъ е въпросътъ за рамкитъ на тия измѣнения, които сж предложени по инициативата на нѣкои народни представители. Ако бѣше единъ правителственъ законопроектъ, тогава се знае въ какви рамки ще се движи Народното събрание, но понеже предложението

е по частна инициатива, налага се да се знае какъ смѣтатъ г. г. предложителитъ, а и мнозинството въ Народното събрание: дали ще се ограничи Народното събрание само върху тия измѣнения, които сж предложени, или ще се занимае Народното събрание съ измѣнение на правилника за вътрешния редъ въобще? Ако намѣренето на Събрането е да се внесатъ съществени измѣнения въ правилника за вътрешния редъ, то най-целесъобразно би било преди да се внесе предложението по частна инициатива да се избѣрше една комисиия отъ Народното събрание, която да направи изучаваня и да сезира Народното събрание съ ония измѣнения, които смѣта за нужно да се направятъ, за да кажемъ и ние своята дума по тия измѣнения. Азъ и сега смѣтамъ, че мандатътъ на Народното събрание не е ограниченъ и може би ще се върви въ това направление, да се направятъ извънъ предложенитъ измѣнения и други, които се намѣрять отъ комисиията за умѣстно да се направятъ. Затова ще си позволя не да се движа въ рамките на предложенитъ измѣнения, но като представителъ, който въ продължение вече на 20 години непрекъснато съмъ билъ тукъ и съмъ ималъ случая да виждамъ какъ става приложението на правилника и дефектитъ, които практиката е показала, да засегна нѣкои въпроси, които смѣтамъ, че ще бждатъ отъ особенъ интересъ.

Г. г. народни представители! Първиятъ въпросъ, който бихъ искалъ да повдигна, който смѣтамъ, че е полезенъ за престижа на Народното събрание, е въпросътъ за бюрото на Камарата. Азъ мисля, че тази практика, може би единствена въ България, бюрото изключително да се състои отъ представители на мнозинството въ Парламента, не се оказа целесъобразна и не бива да я следваме. Не искамъ съ това да кажа, че Камарата трѣбва да избере едно бюро, което да върви въ разрѣзъ съ правителството, но едно бюро, което да бжде самостоятелно, независимо и да движи Народното събрание, а не да бжде, както и сега, единъ видъ съставна частъ на правителството.

Въ Франция бюрото на камарата не се състои и не може да се състои само отъ представители на болшинството, тъй като болшинството е твърде промѣнчиво и камарата преживява много кабинети — дотамъ е стигналъ парламентаризмътъ въ Франция. Затова въ Франция правителството не посочва единъ кандидатъ за председателъ и да иска да го наложи. Обикновено групитъ се подразделятъ, споредъ господстващитъ течения, на дѣсна и на лѣвица и най-много центъръ и, споредъ силата имъ въ Парламента, предлагатъ единъ или другъ кандидатъ, който се налага и добива болшинство на гласовѣтъ. Днесъ председателъ на французката камара е социалистъ, макаръ социалистическата партия да не е най-силната партия по число на мандатитъ. Поне въ началото на законодателния периодъ радикалната партия я надвишаваше, а сжко тъй дѣсната партия — републиканската партия на Маренъ — има почти толкова гласове, колкото и социалистическата партия, обаче мнозинството, лѣвицата, картелътъ, както тамъ се нарича, предпочете единъ социалистъ за председателъ на камарата, а за подпредседателъ — радикалъ.

Въ Германия, г. г. народни представители, практиката е — така е и по статутитъ — най-силната партия да вземе председателското мѣсто, но другитъ партии не сж изключени отъ бюрото, а споредъ силата имъ се представяватъ съ подпредседатели въ бюрото, какъвто случай имаме сега: най-силната партия, социалистическата, дава председателя на Райхстага, а националъ-социалиститъ, както и комуниститъ, даватъ подпредседатели.

Ето защо азъ мисля, че комисиията трѣбва да направи едно измѣнение въ правилника, което да даде възможностъ, но български масшабъ, мѣрено, оппозицията, вземена въ своята цѣлостъ, да бжде застъпена въ бюрото на Народното събрание. Всички партии не могатъ да иматъ представителъ въ бюрото, но може да се манипулира по такъвъ начинъ, че въ бюрото на Камарата да бжде представена оппозицията, която е застъпвана въ течение на 20 години съ около 100 мандата и заслужава да има едно подпредседателско мѣсто въ бюрото на Камарата, както и нѣколко секретарски мѣста. Ако въ комисиитъ искаме пропорционално представителство, още повече можемъ да искаме това за бюрото. Ето защо, споредъ мене, нашата практика е остарѣла вече за времето си и Парламентътъ трѣбва да направи една крачка напредъ, като подсили бюрото съ опозиционни представители.

Въ свръзка съ това, г. г. народни представители, азъ искамъ сжко тъй да се спра на въпроса, за комисиитъ, които Народното събрание избира. Би трѣбвало да се следва прокараниятъ въ правилника принципъ за съзвѣрното представителство и при това — трѣбва на право да го кажа — да се избиратъ хора, които сж въ течение на въпроситъ, съ които комисиията има да се занимава.

У насъ винаги се е гледало да се образуватъ непременни комисиии съ компактно болшинство и ролята на комисиитъ е сведена въ повечето случаи не до изучаването на правителственитъ предложения, но, съ малки изключения, до тѣхното оформяване, вследствие на което законодателството ни куца и законопроектитъ, които излизатъ отъ комисиитъ, съдържатъ очевидни недостатѣци, които впоследствие трѣбва да се поправятъ въ пленума. Така че, ако искаме да направимъ дѣлова работата на комисиитъ, трѣбва да се спази принципътъ на пропорционалностъ и на подготвеностъ при комплектуване членоветъ на комисиитъ. Ако пленумътъ на Парламента е мѣстото, където предимно трѣбва принципно да се изказватъ мнения и да се очертава политиката на партитъ, сж огледъ да се постигне единъ конкретенъ резултатъ при гласуването, а така сжко — не бива да се скрива това — и да се направи агитация срѣдъ обществото въ полза на известна политика и на известна платформа, комисиитъ сж вече мѣсто, както ви е известно, където трѣбва конкретното да доминира предъ принципното, народнитъ представители и отъ оппозицията, и отъ болшинството, ако разбиратъ добре своята работа и ако сериозно се отнасятъ къмъ въпроситъ, които се разглеждатъ, може много полезна работа да свършатъ. По такъвъ начинъ, г. г. народни представители, ние ще се предпазимъ и отъ тая зловредна непарламентарна практика, въведена у насъ, на второ и трето четене да измѣняме почти половината отъ нѣкой законопроектъ, миналъ презъ комисиията. Не е рѣдкостъ, когато министритъ ставатъ при второто и третото четене да ни предлагатъ рѣдни членове, непознати за Парламента, неизвестни на комисиията и които трѣбва да бждатъ гласувани по простата причина, че болшинството е длъжно да одобрява предложенията, които му се правятъ отъ правителствената маса. А това не трѣбва да се допуска. Така бѣше, напр., съ законопроекта за облекчение на длъжницитъ и съ законопроекта за закрива на земеделска стопанинъ. Както министръ Гичевъ, така и министръ Върбенювъ, при третото четене на тѣзи законопроекти ни предложиха цѣли поменици членове, които трѣбваше да бждатъ приети, безъ да сж минали презъ комисиията и безъ да бждатъ обсъждани въ пленума. А правило въ парламентарнитъ страни е, че трѣбва да се избѣгва гласуването на нѣкое ново предложение, на нѣкой новъ параграфъ, ако предварително не е сезирана съ него съответната комисиия и тя, поради това, не е казала мнението си. Азъ мисля, че ако възприемемъ другата практика, тя нѣма да забавя работата на Камарата, само ще я улеснява. Напр., известно ви е, че въ Франция правителственитъ законопроекти не вървятъ съ такава електрическа бързина, както у насъ: внесенъ днесъ нѣкой законопроектъ, на утрото да бждемъ длъжни да го разглеждаме. Тамъ парламентарнитъ комисиии овреме се занимаватъ съ правителственитъ законопроекти, изучаватъ ги, разглеждатъ ги, назначаватъ си докладчикъ и въ нѣкои случаи законопроектитъ излиза отъ комисиията тъй измѣненъ, че министрътъ не може да го познае и трѣбва да апелира и да се бори въ пленума да се придържа повече о текста на правителството, отколкото о изработения текстъ на комисиията. Ето защо, въ връзка съ туй начало, което е възприето сега въ нашия правилникъ — комисиията да бжде длъжна на второ четене да излѣзе съ докладъ и да не се пристѣпва къмъ разглеждане на законопроекта, освенъ следъ изтичането на 24 часа отъ внасянето на доклада — и което начало трѣбва да бжде спазвано стриктно, педантично, азъ не мога да одобря това измѣнение въ правилника, което се предлага сега и което дава право на комисиията устно да прави предложения предъ Народното събрание за внасянето на нѣкой поправки въ законопроектитъ. И да ви кажа защо. Не че най-после е голѣма работа, но защото при нашия мантилетъ, за да се избѣгне печатането на доклади, та да могатъ да се разглеждатъ законопроектитъ ужъ по-скоро, измѣненията нѣма да се направятъ въ комисиията, за да не се печата докладъ, а ще се внасятъ законопроектитъ на второ четене тъй, както сж излѣзли отъ Народното събрание на първо четене, и комисиията тукъ отъ трибуната, чрезъ докладчика си, ще прави тѣзи измѣнения, които би трѣбвало да се напечататъ въ доклада. Затова азъ съмъ противъ подобно измѣнение на правилника, което, вмѣсто да подсили сегашната практика и да я разшири, би имало за целъ да я осуети, да я окарикатури и по този начинъ да намали още повече значението на комисиитъ при разглеждането на законопроектитъ.

Г. г. народни представители! Вмѣсто това, по-целесъобразно би било — и азъ моля комисиията да обърне внимание на това мое предложение — да приемемъ онова, което се практикува въ Франция, напр.: на второ четене не само да има докладъ, но и докладчикътъ да направя

едно изложение предъ Народното събрание, ако и кратко, за да се види по кои мотиви сѣ станали известни измѣнения въ известенъ законъ и защо пъкъ други положения сѣ отхвърлени, та Народното събрание да си състави една ясна идея за предмета на измѣненіята. Какво става у насъ? Въмѣсто докладчици, които да изнесатъ законопроекта, да му дадатъ душа, да го защитятъ предъ Народното събрание, ние имаме „секретари-протоколисти“, които четатъ отъ трибуната законопроекта съ направенитѣ отъ комисията измѣнения и не смѣтатъ за нужно, па и не сѣ въ положение, да кажатъ какви измѣнения сѣ направени и защо сѣ направени.

Г. г. народни представители! Чрезъ докладитѣ и обстоителственитѣ изложения на докладчицитѣ ние ще имаме случай да създадемъ и парламентаристи, да издигнемъ депутати, на които да дадемъ възможностъ да се прочуватъ и предъ Събранието, и предъ народа, да изразнятъ предъ всички ни, съ една дума да могатъ да направятъ една политическа кариера, като погледнатъ по-сериозно на работата, която имъ възлага Народното събрание и комисиятѣ, които представители се явяватъ тукъ предъ васъ. Нека ви цитирамъ всеизвестния примѣръ съ покойния Бриянъ, който се прослави като докладчикъ презъ 1903 г. на законопроекта за отдѣляне на църквата отъ държавата. При своята умѣла защита на този законопроектъ, въ продължение на нѣколко заседания той прояви своя талантъ и направи своята политическа кариера. Ние имаме нужда да създадемъ политици въ нашия Парламентъ, които да правятъ своята политическа кариера, които да се отдадатъ на това занятие, да служатъ на политиката, за да бждатъ полезни на народа и на държавата си. Азъ мога, съ съжаление, да констатирамъ, че въ това отношение нашиятъ Парламентъ е твърде много обезпѣлъ. Даже има хора, които не се предаватъ на този занаятъ, отбѣгватъ го, смѣтатъ го случаенъ, а други се подиграватъ, надсмиватъ на тѣзи, които искатъ да правятъ политическа кариера и предпочитатъ да стоятъ вънъ отъ Парламента или тукъ да бждатъ безчувствени къмъ работата на Парламента, въмѣсто напълно да се отдадатъ въ служба на Парламента и на политиката. Ако не можемъ да усвоимъ курса на компетентнитѣ и на свръхчовѣцитѣ, не трѣбва да изпаднамъ въ другата крайностъ — на безразличие къмъ политиката и къмъ все повече сложнитѣ въпроси, които новото време налага на Парламента. И затова азъ мисля, че е време въ това отношение нашиятъ Парламентъ да направи една крачка напредъ отъ досегашното, което е вече остарѣло за днешния сложенъ животъ. Но въ туй отношение нѣма да ни помогнатъ — нека открито го кажа — списъцитѣ за отсъствията или изискванията за катадневното посещение на депутатитѣ въ Народното събрание. Да поощрявамъ мързела — не искамъ; да защитавамъ себе си — също не желая; но мога да изтъкна предъ васъ, че все пакъ съмъ билъ единъ отъ малцината, които най-редовно и навреме сѣ се явявали въ Народното събрание презъ всичкото време на депутатската си служба. Но азъ не държа на присѣствената книга; не тия списъци, които държатъ разсилнитѣ, сѣ ме карали да присѣствувамъ редовно и да участвувамъ или да наблюдавамъ разискванията, които ставатъ въ Народното събрание. Всѣки единъ отъ насъ трѣбва да има и свѣстъ, и любовъ къмъ дѣлото, на което се е отдалъ, да служи споредъ силитѣ си и колкото тия сили му даватъ възможностъ, да изпълни своя дългъ. И азъ мисля, че въ туй отношение ефикасенъ контролъ трѣбва да упражнява човѣкъ самъ надъ себе си, отколкото да очаква да го контролиратъ, както въ училище съ класната книга или съ нѣкакъвъ надзорникъ.

Но отъ друга страна азъ мисля, г. г. народни представители, че има други ефикасни срѣдства, съ които можемъ да накараме народнитѣ представители да присѣствуватъ на заседанията. Тия срѣдства сѣ въ връзка съ гласуванията на законопроектитѣ. У насъ не само сега, но въ течение на 20 години нѣма редовно гласуване. Нашата работа е митингаджийска: колкото въ единъ митингъ можете да проверите колко сѣ тия, които викатъ долу или горе за еди кой си, дали тѣ действително представяватъ мнозинството, толкова трудно понѣкога е да проверите въ Народното събрание за какво гласува мнозинството и какъ се разпредѣлятъ гласовѣтъ между партиятѣ въ Парламента. Азъ съмъ се борилъ, щото при много особено важни случаи председателството да обявява точно — както става въ другитѣ парламенти — колко гласа сѣ подадени за и колко противъ. Не съмъ могълъ да издействувамъ такова едно преброяване; винаги се е възразявало отъ бюрото, че резултатътъ е мнозинство и че по-нататъкъ не ги интересува нито кой е гласувалъ, нито колко гласа сѣ за и колко противъ. А за всички други парламенти вие четете още вечерта

или на другия день телеграми за вотовѣтъ, следъ важни разисквания, напр., че за еди какво си сѣ гласували толкова и толкова. Това става особено при одобрение на правителствената политика: толкова гласа за и толкова противъ. По този начинъ въ общи линии се знае поне колко гласа сѣ за оппозицията и колко за правителството. А другаде, напр., въ Франция, както се цитира, се знае всѣки единъ депутатъ отъ отдѣлитѣ партии какъ е гласувалъ. Това е най-ефикасниятъ контролъ. Тамъ се издаватъ два бюлетина следъ всѣко заседание: единъ още вечерта, съкратенъ, на стенографскитѣ дневници, който дава въ сжата форма всичко онова, което е станало въ парламента, и на другия день in extenso стенографскитѣ дневници, въ които можете да прочетете както речитѣ на ораторитѣ, така също и какъ е станало гласуването: колко сѣ гласували за известенъ законопроектъ, или за известенъ членъ отъ проекта; колко души сѣ се въздържали, колко сѣ били противъ и кои сѣ тия лица. Ето едно срѣдство за контролъ, което ще може да се упражнява въ България. Като сравнимъ днесъ нашиятъ стенографски дневници съ ония въ миналото, особено доколкото стенографитѣ успѣватъ да изготвятъ дневника съ разискванията въ Народното събрание, азъ виждамъ, че има постигнатъ грамаденъ напредѣкъ. Благодарение на по-голѣмата подготвеностъ на стенографската служба, на по-подобрения персоналъ, и най-после, на по-голѣмото съзнание и отговорностъ и у самитѣ стенографи, и у тѣхния ръководенъ персоналъ за важността на службата, днесъ вече ние имаме готово вечерта или сутринта на другия день онова, което става тукъ въ Народното събрание. Следователно, ако по дадения законопроектъ ние имаме точно какъ се е изразилъ вотътъ на Камарата, коя група и кои лица какъ сѣ гласували, ние въ малка България ще можемъ да бждемъ непрекъснато подъ контрола на общественото мнение, на нашиятѣ избиратели, ако искате, даже и на нашиятѣ партии, които сѣ ревниви къмъ присѣствията на депутата въ Камарата и които не могатъ да се помирятъ съ тази практика на западнитѣ парламенти — въ малкъ мащабъ често пѣти да заседаватъ и да изслушватъ речитѣ на ораторитѣ.

Ето, въмѣсто книгата за отсъствия, тази контрола би била по-ефикасна и би заставила народнитѣ представители, щатъ не щатъ, не да се разписватъ и да си отиватъ по работата, или на разходка, но да стоятъ въ Събранието, или въ кулоаритѣ, и поне когато ще трѣбва да се гласува, да се явятъ и да упражнятъ своя вотъ. А това има своето морално значение и отъ друга страна за народния представителъ. Голѣма частъ отъ васъ днесъ, виждамъ, не сѣ били още оппозиция, но онѣзи, които сѣ минали като оппозиция, знаятъ едно — че има болшинство да гласува за правителственитѣ проекти. Следователно, ние, отъ оппозицията, можемъ и да не ги четемъ, можемъ и да не знаемъ какво става въ Камарата, понеже ние по принципъ ще гласуваме противъ. Азъ не разбирамъ, защо по принципъ оппозицията трѣбва да гласува противъ, и защо болшинството по принципъ трѣбва да гласува за. За мене би било по-понятно, ако чрезъ такава една контрола, всѣки народенъ представителъ, като е принуденъ да упражни вота си чрезъ непосредствено гласуване и присѣствие, прояви по-голѣмъ интересъ къмъ разисквания законопроекта и го изучи и си помисли малко на коя страна трѣбва да даде своя гласъ — за или противъ. Ето защо мисля, че специалната комисия, която избрахме, трѣбва да се занимае и съ въпроса за комисиятѣ и да направи нужнитѣ допълнения и прибавки въ съответнитѣ постановления на правилника, за да ни доближи до западния парламентаризъмъ, а не да си бждемъ онова, което сме били преди 20 или 30 години.

Г. г. народни представители! Азъ не отдавамъ особено голѣма цена на изключванията и на новитѣ измѣнения относително писмената форма на протеститѣ, които трѣбвало да бждатъ четени, а при известни случаи, указани въ правилника, нечетени отъ бюрото на Камарата. Не ме разбирайте криво. Азъ лично не одобрявамъ сквернословията, обидитѣ по адресъ на Народното събрание, на държавата и на други институти въ нашата страна. Азъ не смѣтамъ, че тази трибуна е предназначена само за хвърляне калъ върху противника, защото, ако тя има това предназначение, ние не само ще компрометираме парламентаризма, но и ще деморализираме народа; той нѣма да научи отъ насъ нищо хубаво, а ще научи много лоши работи и, следователно, въмѣсто да го възпитаваме политически, ние ще вредимъ за неговата политическа култура. Но предлаганата мѣрка не би била ефикасна. Какъ вие ще забраните на единъ народенъ представителъ — ако бюрото не му приеме протеста или питането — да го изкаже на другия день по единъ или другъ начинъ, отъ мѣстото си или отъ

трибуната, като вземе думата по всякой законопроект, ва да се мотивира? Това не можете да забраните. То прилича все едно да искате да се опазите от една крадец в къщи: колкото и да пазите, щом е вътрешен, той, ако не съключи, съ шперцъ ще отвори и ако не днесъ, утре ще направи пакостъ. Следователно, не бива да се увеличаваме въ тази посока, че чрез репресалии, чрез изключвания ще действуваме възпитателно или ще предпазимъ да не се говорятъ отъ трибуната на Народното събрание неприлични, оскърбителни думи или да не се насъсква населението къмъ междоусобици. По-скоро въ друго направление трѣбва да се върви — и въ тая смисълъ именно бихъ желалъ комисията да направи съответнитъ измѣнения — за да се каже, че ние вървимъ крачка напредъ, а не тропаме на едно мѣсто.

Г. г. народни представители! Предъ васъ искамъ да повдигна единъ въпросъ, който е противъ насъ, оппозицията — касателно времето на говорене. Признавамъ, че ние всички злоупотребяваме съ тази трибуна, защото се е създалъ единъ навикъ да се държатъ продължителни речи, и би трѣбвало да намѣримъ начинъ да ги скѣсимъ и да ги направимъ по-предметни, за да бждемъ по-интересни и да имамъ търпение депутатитъ да ни изслушватъ. Когато слушамъ да говорятъ оратори — въ това число, разбира се и азъ — по важни въпроси, по тронното слово, по бюджетитъ, по които по два часа се стои на тази трибуна, азъ си представлявамъ, че се четатъ дванадесеттѣ евангелия; такива речи човѣкъ не може да ги изслуша, даже да е най-търпеливъ и да има най-големо желание да чуе какво ще кажатъ представителитъ на разнитъ групи. Но ако речитъ биха били по-къси и въпроситъ, сложени на разискване, биха се изчерпали не за една седмица, но за две или три заседания, тогава ще бждемъ и по-интересни, и слушателитъ народни представители ще се въоръжатъ съ по-големо търпение, за да могатъ да изслушватъ всички народни представители. Защото и то е необходимо — да се чуятъ мненията на разнитъ парламентарни групи; колкото и да имаме отъ по-рано мнение за тѣхния умъ или за тѣхната душа, все е важно да бждатъ изслушани тѣ. Така че азъ — за себе си казвамъ — не бихъ ималъ нищо противъ, особено ако правителството и Камарата се откажатъ отъ ношнитъ заседания, да направимъ известни съкращения на дългитъ речи. Нека бждатъ речитъ по-къси, за да бждемъ по-съдържателни, по-предметни и по-занимателни за самото Народно събрание.

Но въ свързка съ това, г. г. народни представители, азъ настоявамъ и на въвеждането на една нова комисия — каквато има въ Германия и въ Франция — за определяне на дневния редъ, особено за важнитъ въпроси. Не както у насъ: стане министър-председателъ или неговиятъ замѣстникъ вечерта въ края на заседанието и ни изчете поменникъ: утре е сложено това и това на дневенъ редъ — и никой не знае какво ще бжде въ другия денъ и съ какво ще се занимава Камарата по-нататкъ. Въ Германия и въ Франция има комитетъ на старейшинитъ, който, заедно съ бюрото на Камарата, се занимава съ въпроситъ, които трѣбва да бждатъ сложени на дневенъ редъ. Това не значи да се води политика противъ правителството, а значи, че камарата е самостоятелна, че тя функционира за себе си, като бюрото ѝ, заедно съ представителитъ на партията — таквъ единъ комитетъ — определя поне важния дневенъ редъ.

Г. г. народни представители! Азъ бихъ предложилъ да се съгласите и съ друго, едно нововъведение. Може да ме учудите, че насърждавамъ лѣнността. Азъ не я насърждавамъ. Азъ не съмъ партизанинъ на ежедневни, непрекъснати заседания, отъ сутринъ до вечеръ, както го желаятъ и както отъвнъ правятъ смѣтката не само по селскитъ кръчми, но и въ печата. Челъ съмъ смѣтки, напр., че Народното събрание миналата недѣля заседавало отъ толкова до толкова часа, толкова и толкова време и свършило такава и такава нищожна работа. Може да има, и вѣрно е, че има лѣнностъ отъ страна на Народното събрание; но не изпадайте въ другата крайностъ — да мислите, че активитетътъ на Камарата се състои въ продължителнитъ заседания.

Ние не сме занаятчи, нашиятъ трудъ не е по поръчка, не сме машина — отъ свършено друго естество е работата на Парламента. Нашата работа не е само да гласуваме законопроекти; ние имаме нужда отъ време, за да се подготвимъ, да разучимъ законопроектитъ, които правителството или частната инициатива внася въ Народното събрание. Народниятъ представителъ, г-да, има нужда да опрѣсни себе си, да влѣзе въ контактъ съ своитъ избиратели, съ народа, да разбере неговитъ болки, неговитъ нужди, неговитъ настроения. Азъ не искамъ да кажа, че ние трѣбва да бждемъ единъ препроводителенъ каналъ

на тия настроения. Често пакъ, може би ръководенъ повече отъ политически разумъ, отколкото отъ страсти и настроения, народниятъ представителъ изпада въ конфликтъ съ своитъ избиратели, съ тѣхнитъ настроения. Азъ схващамъ, че задачата на народния представителъ е колкото да получава инициативи отъ избирателния корпусъ, като влиза въ контактъ съ него, толкова и да изпозува връзкитъ си съ него, за да му влияе и да го издигне до една по-обща и по-полезна за държавата и за народа политика, която въ дадения моментъ, по неговите разбирания, би се наложила.

Ето защо смѣтамъ, че би било полезно да се въведе — освенъ когато има спешна работа — на три седмици или на месецъ една пауза отъ една недѣля за опрѣсняване на народното представителство. Необходимо е да се дава на народнитъ представители една почивка за обиколки, за проучвания, за да можемъ да отидемъ между народа и като дойдемъ тукъ, въ Народното събрание, да внесемъ новъ политически елементъ. Тоя политически елементъ, гая политика е една необходима пружина за парламентаризма и за демокрацията въ съвременното общество. Ние не бива да гледаме съ пренебрежение политиката, да се гнусимъ, да отбѣгваме отъ нея, а трѣбва, отъ дали се на тази служба, да я търсимъ, да я изучаваме, за да служимъ по-добре и на народъ, и на държава.

И заради това азъ бихъ препорѣчалъ на комисията да обмисли въпроса откъмъ тази му страна и вървамъ, че ще можемъ да се обяснимъ съ избирателитъ, защо предпочитаме да имаме известни паузи: дали това е вследствие лѣнностъ, разтакане времето, за да се плащатъ заплати, или пакъ се налага, както това става и въ другитъ страни, отъ естеството на самата служба, на която ние сме се посветили да служимъ.

Ето, г. г. народни представители, редицата — макаръ и на бърза ръка изброени — измѣнения, които би трѣбвало да станатъ. Не трѣбва да остава впечатлението, че тия измѣнения сѣ продиктувани отъ чисто политически или партийни съображения. Правилникътъ трѣбва да се измѣни съ огледъ на общитъ интереси на Камарата — да гледаме да внесемъ по-малко партийенъ елементъ, за да издигнемъ престижа на Народното събрание на една степенъ по-висока, отколкото е сега, и да го предпазимъ отъ много умѣстни критики, които се правятъ отъвнъ и които се правятъ и тукъ, въ самата му срѣда.

Но накрай, понеже много отъ ораторитъ тукъ отъ трибуната на Народното събрание говориха противъ парламентаризма, па и навнъ тая мѣла се носи, позволете ми и азъ да кажа две думи въ защита на демокрацията и на парламентаризма.

Парламентаризмътъ не е най-свършената форма. Това не сѣ Мойсееви скрижали, написани веднѣжъ-завинаги, запечатани да стоятъ неизмѣнни въ всички вѣкове. И парламентаризмътъ подлежи на измѣнение. Въ днешно време, г. г. народни представители, демокрацията въ голѣмитъ държави, които вече политически сѣ узрѣли, носи единъ социаленъ елементъ — почватъ вече да говорятъ не толкова за политическа демокрация, колкото за икономическа, индустриална или социална демокрация. Тая социална струя, която отговаря на духа и на нуждитъ на новото време, както и на стремежитъ на народитъ, вмѣкнати, особено подиръ войната, въ политиката, тя е, която обновява и внася ново съдържание въ парламентаризма на Европа. Азъ не мисля, както нѣкои смѣтатъ, че той е една вехта сграда. Особено въ Франция и въ Англия азъ смѣтамъ — колкото и да не съмъ разположенъ за пророкувания — че парламентаризмътъ и демокрацията завинаги сѣ закрепени, и тамъ сѣ изключени каквито и да било поврати назадъ или пертурбации, които да измѣнятъ издѣно настоящата система. Тия две страни все повече даватъ доказателства, че чрезъ демокрацията и парламента ще бждатъ въ положение да разрешатъ всички свои конфликти и въпроси, безъ да се излагатъ на голѣми вътрешни трусове или революции и безъ да се увеличатъ по фашистски настроения, по силни и компетентни личности, които ще сѣ въ положение, мимо парламента, мимо народната воля, ръководени единствено отъ вътрешната нужда на държавата — както се мотивиратъ — да взематъ връхъ и да турятъ край на това, което е създадено.

Въ страни, които нѣматъ затвърдена политическа цивилизация, които сѣ нови и въ парламентаризма, каквато е Германия, може да има колебание. Но всички вие виждате, че въпрѣки тѣзи забѣгвания къмъ крайности надѣсно и налѣво, все пакъ тамъ поне досега има достатъчно сили, които да бранятъ демокрацията, републиката и парламентаризма отъ нашествието на свръчовѣци и на поклонници на диктатурата. Въпрѣки тѣхнитъ очаквания, тѣ и досега,

при всичките гласувания, а най-нагледно при гласуването за избор на председател на републиката, не могат все пак да вземат връхъ и едва ли ще вземат връхъ. Следователно, Германия има всички шансове да обезпечи своето демократично развитие.

И. п. Рачевъ (з): Това никакъ не се харесва на Боянъ Смиловъ и затуй избѣга.

К. Пастуховъ (с. д): Колебанията, г. г. народни представители, не бива да ни разочароватъ. Не забравяйте, че въ ново време Германия е единствената страна, която, излѣзла отъ революцията, при всичките вътрешни трусове и колебания въ политиката къмъ дѣсно, избѣгна реакцията, повратитъ назадъ, контра-революцията. Тя ще ги избѣгва и за напредъ. Азъ не се увличамъ — това е известно на всички ви — и отъ диктатурата на пролетарията.

К. Русиновъ (раб): Разбира се!

К. Пастуховъ (с. д): Такъвъ грѣхъ не мога да извърша, и другаритъ грѣшатъ, когато ни говорятъ за демократична диктатура. Диктатурата демократична не може да бѣде.

К. Русиновъ (раб): Буржоазна — може.

К. Пастуховъ (с. д): Можете да я наречете буржоазна, пролетарска, но диктатура демократична нѣма, . . .

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Кървава.

К. Пастуховъ (с. д): . . . защото диктатурата е противоположност на демокрацията. Въпросътъ тукъ, г-да, не е до думитъ „парламентъ“ или „съветъ“ — за думитъ нѣма да споримъ. Ако азъ оспорвамъ руската диктатура и отричамъ демократичността ѝ, то не е защото тя е избрала формата „съветъ“ — едно ново и съблазнително име — а не „парламентъ“, това е маловажно, а защото по самата сѣщность тя си е диктатура, т. е. въплотение на насилие, на тероръ и на потискане на народитъ. Демокрацията значи: всеобщо изборно право за всички, които живѣятъ въ една страна.

Д. Нейковъ (с. д): Сталинъ не е пролетарий, той е пѣдарски диктаторъ!

К. Пастуховъ (с. д): Пролетариатътъ, г-да, има това преимущество предъ всички други привилегирани класи, че то се бори не да замѣни едно господство съ друго, една привилегия съ друга, а да освободи отъ всѣка тирания човѣка, гражданина, а не само работника, да му даде свобода и хлѣбъ. Защото човѣкътъ е не само физика, не само трупъ, машина, само да се храни, но и една душа, единъ духъ съ полетъ, който дори се издига надъ земното, който търси удовлетворение. И тамъ, гдето нѣма удовлетворение на този полетъ, тамъ нѣма свобода и независимост, тамъ нѣма демокрация, тамъ не може да има съвършено общество. Пролетариатътъ, който е най-големата сила въ Западна и Централна Европа, който си туря за задача да изпълни своята велика историческа роль — да освободи себе си, да смене своитъ вериги, а заедно съ това и веригитъ на всички потиснати, безъ да потиска когото и да било — този пролетариатъ не върви съ руската диктатура, той е противъ руската диктатура. Азъ не искамъ да влизамъ въ подробности, но нека ви напомня, че съветската република, идеята за съветско управление се отрича отъ пролетариата. (Възражения отъ работницитъ)

Д. Нейковъ (с. д): Сталинъ потиска 150 милиона руски народъ.

К. Пастуховъ (с. д): Моля, оставете ме да свърша!

Д. Нейковъ (с. д): Той изгони и Троцки. Какво разбирате вие (къмъ работницитъ) отъ пролетариатъ? Вие сте само едни чужди орждия. Каквото ви се заповѣдва, това правите. Вие не сте никакви социалисти, а сте обикновени орждия на чужда държава, на чужди интереси. (Възражения отъ работницитъ)

К. Пастуховъ (с. д): Г-да! Азъ не искамъ да издребнявамъ. (Възражения отъ работницитъ)

Д. Нейковъ (с. д): Вчера поддържахте Троцки, а днесъ сте противъ него, защото Сталинъ ви дава ечмика. Ако ви сваля торбата съ ечмика отъ главата, ще поддържате

всѣки другъ азиатски диктаторъ въ Русия. Това сте вие. Вие сте презрѣни въ цѣла Европа отъ народитъ, отъ пролетариата. Презрѣни сте, отхвърлени сте. Само въ Азия съ насилие и диктатура се налагатъ, както се налагаше рускиятъ императоръ. Това сте вие. (Възражения отъ работницитъ)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

К. Пастуховъ (с. д): Моля, дайте ми възможност да приключа. Азъ ще имамъ време при другъ случай да полемизирамъ съ васъ. (къмъ работницитъ) И, моля, отбѣгвайте обидитъ. Развийте противната теза, нека се шракатъ идеи. Може би вие ще бѣдете по-силни. Азъ не искамъ на лична почва да слагаме разискванията. Но, за да завърша, позволете ми, въ защита на парламентаризма, да ви кажа, че понятието и лозунгътъ за съвети не дойде въ началото на революционната дейност на Ленина и Троцки. Тѣ бѣха сѣщо парламентаристи. Ленинъ и Троцки водѣха умѣло своята опозиционна политика, да хвърлятъ популярни за народа лозунги, безъ огледъ на това, колко сѣ изпълними и дали иматъ желание да ги изпълнятъ. Ако другаритъ (Сочи работницитъ) не знаятъ, нека имъ кажа, че Ленинъ поддържаше: „хвърли лозунга, а когато вземешъ властта, ще видишъ кое е възможно и колко крачки ще направишъ назадъ; но вече ти държишъ властта и ти ще направлявашъ политиката не по лозунгитъ, а по своитъ разбираня“. И Ленинъ, и Троцки въ противовесъ на Керенски, на социалисти, на демократи, на всички обновители и създатели на нова Русия — защото революцията не е създаване на Ленинъ и Троцки, тя е дѣло на други елементи — . . .

П. Стоевъ (раб): На маситъ.

К. Пастуховъ (с. д): . . . бѣха за частъ по-скорошното свикване на учредителното събрание — тѣ, които бѣха едно малцинство. Азъ не искамъ да говоря празни думи. Въ мѣрдавия по всички работи съветъ на войницитъ, на селянитъ и на работницитъ, който бѣше сѣщинскиятъ парламентъ въ Русия въ онова бурно време, болшевикитъ бѣха застъпени въ малцинство и държаха за свикването на учредителното събрание. Е добре, Ленинъ, когато прѣе властта, произведе изборитъ за учредителното събрание съ надежда, че като има властта, получена по революционенъ пѣтъ, чрезъ бунтове, по начини и срѣдства, известни на всички ви, ще има и народната воля. Може би, той не е знаелъ да прави избори по бѣлгарски и изборитъ излѣзоха неблагоприятни за болшевишката власт. Въ учредителното събрание, свикано по настояването на всички революционни и демократични групи и по време властуването на Ленинъ като вътрешенъ министъръ, болшевишката партия бѣ малцинство, а есеритъ, социалиститъ и другитъ демократи имаха мнозинство. Това бѣ народната воля въ Русия, това бѣ проявлението на руската демокрация при свободни избори, доколкото може да ги даде единъ Ленинъ. Ако тѣзи избори бѣ ги произвелъ Керенски или нѣкой генералъ Корниловъ или нѣкой контрареволуционеръ като Деникинъ или Врангелъ или кой да е другъ, тогава бихте могли (Сочи работницитъ) да въразите, че народната воля е фалшифицирана, не е проявена. Но произведени изборитъ при Ленинъ, вие смѣте ли да твърдите, че учредителното събрание не е било отражение на настроенията на народа въ него моментъ? Следователно, ако това е така, ако това е проявлението на демокрацията, онзи, който е управникъ, за да държи и да остане вѣренъ на демокрацията и да може днесъ да ни говори, че въ Русия се управлява демократично, трѣбваше да се съобрази съ демокрацията. А вмѣсто това, както ви е известно, Ленинъ, подиръ нѣколко заседания на учредителната дума, разгони я и понеже нѣмаше друго учреждение, което да я замѣсти, намѣриха, както самъ Троцки признава, една измишльотина — съвети. Туриха си единъ съветъ и той представлява вече руския народъ, руския парламентъ. Той е толкова демократиченъ и съ такова основание би могла да каже руската болшевишка власт, Ленинъ, Сталинъ и който и да било другъ, че представлява народа, съ каквото основание и Бонапартъ би могълъ да каже, че има народното довѣрие, следъ като узурпира престола въ Франция и, за да легализира положението си, прибѣгна до единъ плебесцитъ, който му даде грамадно, милионно болшинство. Но никой историкъ още не е казалъ, че французскиятъ народъ въ тоя плебесцитъ, наистина, е далъ довѣрието си на Бонапарта.

П. Стоевъ (раб): А въ Германия вие какво направихте?

Д. Нейковъ (с. д): Германският пролетариатъ удари на комунистите, на Телманъ, единъ добъръ шамаръ.

К. Пастуховъ (с. д): Руската диктатура на Ленина и Сталина — тукъ би могълъ да ми помогне дѣдо попъ съ славянския текстъ — е зачената въ грѣхъ и продължава да живѣе въ престѣпление.

К. Русиновъ (раб): А вие мъртви сте родени.

П. Стоевъ (раб): Какво направиха германскитѣ социалисти?

Д. Нейковъ (с. д): Германският пролетариатъ запази републиката, а комунистите гласуваха за Хитлера. Работниците и въ Берлинъ, и въ Хановеръ, и на всѣкъде презрѣха комунистите и не имъ дадоха гласовете си. Шарлатанията ви бѣ разбулена навсѣкжде. Какво правятъ вие тукъ?

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

Д. Нейковъ (с. д): Защо бѣгате предъ истината? Бѣдете кавалери да признаете. Провалихте се въ Германия. Въ Германия републиката спечели благодарение на пролетариата.

С. Димитровъ (раб): Благодарение на социалпредателитѣ Шайдеманъ, Носке и др., които убиха Карлъ Либкнехтъ. Вие сте орждия на буржоазията.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

К. Пастуховъ (с. д): Недейте цитира Карлъ Либкнехтъ и Роза Люксембургъ. Да ви кажа защо. Защото, ако сте чели Карлъ Либкнехтъ, а особено Роза Люксембургъ, ...

П. Стоевъ (раб): Тия ли, които вие убихте?

К. Пастуховъ (с. д): ... вие ще сте разбрали, че тѣ въ съчиненията си — значи, писмено, пѣкъ и устно — намиратъ, че Ленинъ е извършилъ най-голяма грѣшка, като е посегналъ на всеобщото изборно право. Това го казва Роза Люксембургъ.

Нѣкой отъ работниците: Затуй ли я убихте?

Д. Нейковъ (с. д): Вие я убихте. На пѣтъ сте да умъртвите Троцки и Раковски, като ги пращате на заточение, единия въ Цариградъ, а втория въ Сибиръ. Убийците сте. Убийците и насилниците ще бѣдатъ демаскирани.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

К. Пастуховъ (с. д): Недейте влиза въ пререкание, кои сѣ убийци и кои не. Тѣхъ (Сочи работниците) не можете ги убеди.

К. Русиновъ (раб): Вие сте убийци на работническото.

К. Пастуховъ (с. д): (Къмъ К. Русиновъ) Какво знаете вие? Вие сте отъ вчера комунистѣ.

К. Русиновъ (раб): Не. Когато вие следъ 9 юний обравувахте командитѣ противъ въстаницитѣ, азъ бѣхъ комунистѣ.

Д. Нейковъ (с. д): Отчето тогава е благославялъ войната! (Смѣхъ)

К. Русиновъ (раб): Не. Азъ и тогава бѣхъ комунистѣ. (Смѣхъ)

К. Пастуховъ (с. д): Азъ не искамъ да се връщамъ назадъ, защото ако се върна, ще мога документално да ви докажа, че, споредъ васъ, и Благоевъ, и Кирковъ не сѣ били комунисти, а въ три четвърти сѣ си останали социалдемократи. И затова въ момента на формиране Комунистическата партия — ако не го знаете, азъ да ви го кажа

и ще го провѣрите — Благоевъ се намираше въ голѣмо колебание и не искаше да се откаже отъ хубавото име на Тѣсносоциалистическата партия. А когато дойде да се решава въпросътъ отъ първия ви конгресъ следъ войната, тогава такива глави нови, като васъ, бѣха антипарламентаристи. И старитѣ тѣснѣнци, съ много социалистически дѣмги, едва успѣха да наложатъ на конгреса, че партията ви трѣбва да участвува въ Парламента. А мнозинството — тия, които вие търсите, тия, на които вие приличате — тѣ бѣха антипарламентаристи. И ако Благоевъ и Кирковъ се възбѣха на тѣхната кола, нѣмаше да участвуватъ въ изборитѣ. Но новитѣ разбраха, че макаръ да сѣ антипарламентаристи, трѣбва да използватъ трибуна на Народното събрание, за да рушатъ Парламента. Това е истината. Този е компромисътъ, който направи диктатурата или болшевизмътъ, отричайки парламентаризма и парламентарния кретенизмъ.

П. Стоевъ (раб): (Смѣе се)

К. Пастуховъ (с. д): Вие се смѣте, но и вие почнахте да страдате отъ парламентаренъ кретенизмъ. Едичъ Вашъ другаръ въ миналата Камара, въ частни разговори, ми казваше: „Чудя се на Васъ, двадесетъ години сте въ Парламента и не сте се толкова много заразили отъ парламентарния кретенизмъ. Азъ има-нѣма съмъ въ Парламента единъ месецъ и почвамъ да същамъ, че ме натиска по гърба и да разбирамъ, че Народното събрание е едно, а улицата е съвършено друго“. Азъ му казахъ: ако останете по-дълго време въ Парламента, много работи ще кажете.

П. Стоевъ (раб): (Казва нѣщо)

Д. Нейковъ (с. д): Такива революционери, Кирковъ нарече овчи глави. (Смѣхъ)

П. Стоевъ (раб): Толкова сте опозорени, че не ви трѣбва повече.

С. Таковъ (з): Где е Асенъ, не е ли сега дежуренъ?

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

К. Пастуховъ (с. д): Съвршвамъ. Не искамъ по-нататъкъ да засѣгамъ този въпросъ. Бѣхъ длъженъ, обаче, да кажа нѣколко думи въ защита на демокрацията и на парламентаризма. Азъ не смѣтамъ, че съ тѣзи измѣнения, които се предлагатъ, не че ще се направи нѣщо особено, но въ тази посока, както и въ много други, трѣбва да се направи нѣщо, за да се отнеме оръжието на антипарламентариститѣ противъ демокрацията и противъ Парламента, които, все пакъ, сѣ най-големото политическо избречение, и всички опити да се създаде противно нѣщо сѣ рухвали или давали доказателства за своята негодностъ. (Ръкоплѣскания отъ социал-демократитѣ и отъ нѣкой отъ мнозинството и сговориститѣ)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на вътрешнитѣ работи и народното здраве.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Азъ нѣма да говоря по сжщността на предложитѣ измѣнения въ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание. Както знаете, предложението иде по частна инициатива. Това е дѣло на Парламента. Парламентътъ избра своята комисиия, която ще го разгледа. Азъ взехъ думата само да констатирамъ, че въ сжщностъ отъ всички страни се подчерта нуждата отъ известни измѣнения въ сжществуващия правилникъ. Нѣкои смѣтатъ, че ще бѣдатъ удобни известни измѣнения, други се обявяватъ противъ, но, въ всѣки случай, нуждата отъ известни измѣнения се подчерта отъ почти всички групи въ Парламента. И действително, единъ правилникъ, който сжществува вече двадесетъ години въ българския Парламентъ, който има да се прилага при новосъздаденитѣ политически условия, естествено, че ще има нужда отъ единъ прегледъ, отъ една реформа, за да стане по целосъобразенъ, по-годенъ за нуждитѣ на Парламента. И въ това отношение азъ смѣтамъ, че всички ще бѣдемъ съгласни да се изпрати проектътъ въ комисиията, която вече се избра отъ Народното събрание. Тамъ, съ съдействието на бюрото, на всички г. г. народни представители, които се интересуватъ по въпроса, може би и на представители на правителството, ще могатъ да се направятъ най-добритѣ измѣнения на правилника, за да може действително да се въдвори вътрешенъ редъ въ нашия Парламентъ и по тоя

начинът той да стане по-дееспособен, снабден съ всички нуждни гаранции за една добра парламентарна дейност.

Ето защо азъ моля народното представителство, безъ да се ангажирамъ въ една или друга смисълъ, за тѣзи или онѣзи предложения, да приеме проекта на първо четене, да го пратимъ въ комисията и да пожелаемъ, щото тамъ той да получи най-правилното, най-рационалното измѣнение. (Ражкоплѣскания отъ мнозинството)

Д. Икономовъ (раб): Вие не казахте дали въ комисията ще може да се дебатира и по въпроси, които тукъ не сѣ засегнати.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Очевидно, ще може. Формални причини за противното нѣма.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ на първо четене предложението за измѣнение и допълнение нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на обикновеното Народно събрание, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ точка втора отъ дневния редъ — второ четене на законопроекта за извънбюджетенъ (свръхсметенъ) кредитъ за 1931/1932 финансова година.

Моля г. докладчика да го докладва.

Замѣстникъ-докладчикъ Д. Дрънски (д): Г. г. народни представители! Бюджетарната комисия въ две заседания разглежда законопроекта за извънбюджетния кредитъ и не внесе почти никакви сѣществени измѣнения, съ изключение заличаването на единъ кредитъ и намаляването на другъ, поради което и отпечатване на докладъ не стана.

Имамъ честта да ви докладвамъ законопроекта на второ четене.

(Чете)

„ЗАКОНЪ“

за извънбюджетенъ (свръхсметенъ) кредитъ за 1931/1932 финансова година.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които отъ г. г. народнитъ представители приематъ заглавието, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ Д. Дрънски (д): (Чете)

„Членъ 1. Разрешаватъ се на министритъ извънбюджетни (свръхсметни) кредити за 1931/1932 ф. г., както следва:

I. По редовния бюджетъ на държавата . . . 95.440.507 л.
II. По бюджетитъ на фондовѣтѣ . . . 14.207.000 л.

Разпредѣлението на кредититъ по министерства, параграфи и фондове е показано въ подробна таблица къмъ закона.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 1, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ Д. Дрънски (д): (Чете)

„Членъ 2. Разходитъ, разрешени съ предидущия членъ отъ настоящия законъ по бюджета на държавата, да се покриватъ отъ икономитъ по сѣщия бюджетъ, а тия по фондовѣтѣ — отъ икономитъ или наличноститъ по съответнитъ фондове.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 2, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ Д. Дрънски (д): (Чете)

„Членъ 3. Кредитътъ 150.000 л. по § 1 на бюджета на Министерството на войната за 1931/1932 ф. г., за възнаграждение на военно-наемни преподаватели за Военното училище, се намалява съ 83.000 л., съ които се увеличава кредитътъ 330.000 л. по сѣщия бюджетъ и параграфъ, за възнаграждение на редактора, коректора и писателитъ по списване военната история.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 3, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

* За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 58.

Замѣстникъ-докладчикъ Д. Дрънски (д): (Чете)

„Членъ 4. Разрешениятъ кредитъ отъ 488.000 л., съ I постановление на Министерския съветъ, отъ 1 септември 1931 г., протоколъ № 63, по Министерството на вътрешнитъ работи и народното здраве — администрация и полиция, за издръжка на Главното комисарство по продоволствието (подробната таблица) се разходва по следния бюджетъ:

Точка	Брой на служителѣ	Наименование на длѣжноститъ	Месечна заплата	Дневно възнаграждение едному	Разрешени кредити отъ 15. VIII. 1931 г. до 31. III. 1932 г.
I	1	Главенъ комисаръ . . .	18.000	—	135.000
	2	Пом. главни комисари	—	200	90.000
	1	Информаторъ	—	250	56.250
	1	Секретаръ	5.000	—	37.500
	1	Архиваръ-регистраторъ	3.500	—	26.250
	1	Машинописецъ (стенографъ)	3.000	—	22.500
	1	Машинописецъ	2.500	—	18.750
	1	Прислужникъ	2.500	—	18.750
	9	Всичко за заплати и възнаграждения на личния съставъ	—	—	405.000
II III IV	—	За наемъ на помѣщение	—	—	18.000
	—	За канцеларски разходи	—	—	30.000
	—	За пѣтни и дневни пари, за вещи лица и заклетни счетоводители . . .	—	—	35.000
		Всичко за въществени разходи	—	—	83.000
		А всичко разходи . . .	—	—	488.000

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Аврамъ Аврамовъ.

А. Аврамовъ (з): Г. г. народни представители! По чл. 4 се отпускатъ общо 480.000 л., а отъ точка първа се вижда, какво за главенъ комисаръ се отпускатъ 18.000 л. месечна заплата. Не знамъ какъ се е гледало въ комисията на тая работа, но когато българскиятъ народъ изнемогва, когато той нѣма пари да си купи кибритъ, ние ще трѣбва да плащаме 18.000 л. месечно на единъ чиновникъ. Съ нищо ние не можемъ да оправдаемъ това даване на 18.000 л. на единъ чиновникъ въ единъ институтъ, който, отъ онуй, което се вижда, едвали не е излишенъ. Комисариатътъ въ своя съставъ абсолютно не постигна гонимата цель. Той не можѣ да нормира ценитъ такива, каквито трѣбваше да сѣ, а напротивъ тогава, когато той нормираше ценитъ, изглеждаше, че отъ друго мѣсто биде спѣнатъ. И азъ смѣтамъ, че народното представителство не може да даде на единъ чиновникъ такава заплата отъ 18.000 л. на месецъ, особено въ днешния тежкъ моментъ на стопанска и икономическа криза. Най-големата отговорностъ днесъ въ тая страна е тази, която носи депутатътъ. Комисията е трѣбвало да даде въ случая поне такава заплата, каквато получава депутатътъ — най-много 9.000 л.

Ф. Рафаиловъ (д. сг): Каквато получавате вие, земледѣлицѣтѣ.

А. Аврамовъ (з): Да. — Ето защо азъ ще моля вносителя на законопроекта, г. министърътъ, да се съгласи да се намали тая заплата. Знаете, г. г. народни представители, че нашиятъ народъ ни гледа какво работимъ, че нашиятъ народъ ни е изпратилъ не да гласуваме нѣкому месечна заплата отъ 18.000 л. Ние нѣма да даваме пари, за да обогатяваме нѣкого; ние ще дадемъ на всѣки единъ добросъвестенъ чиновникъ толкова, колкото му трѣбва, за да може да преживява. Моментитъ, които преживява българскиятъ народъ и държавата сѣ съблжимни. Следователно, ние трѣбва да бждемъ много внимателни. Тѣй като цифрата 18.000 л. ми се вижда много голѣма, азъ предлагамъ — ще направя и писмено предложение, к ето ще дамъ на г. председателя, за да го постави на гласуване — 18.000 л. да се намалятъ на 9.000 л.

Н. Кемилевъ (д. сг): Ама не може, защото тогава помощницитъ-комисари ще получаватъ по-много, тѣй като тѣ сѣ народни представители и получаватъ и дневни.

Б. Смиловъ (нац. л. о): (Казва нѣщо)

А. Буковъ (з): Както можеше народни представители да бждат назначавани въ мина „Перник“.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Това не може да бжде аргументъ, г. Буковъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Законътъ изрично казва, че помощниците могатъ да бждатъ и народни представители.

Б. Смиловъ (нац. л. о): То е срамна работа!

Х. Чолаковъ (з): Ама въ закона изрично е казано, че народниятъ представител може да бжде комисаръ. Той се явява тамъ като контрола.

А. Аврамовъ (з): Получаватъ по 200 л. дневно. Ако се погледне работата имъ каква е, вие ще видите, че тѣ отиватъ, когато дойде краятъ на седмицата или на месеца — не зная какъ имъ се плаща — да подпишатъ ведомостта и да получатъ по 200 л. на день. Абсолютно никаква работа не работятъ.

Има и информаторъ. Азъ се чудя каква информация ще дава тоя човѣкъ, за да получава и той по 250 л. на день! (Смѣхъ) Недейте, г. г. народни представители, се смѣя. Въпроситъ сѣ сериозни и ние сѣ всичката сериозностъ трѣбва да ги разрешимъ. Поне тукъ ще трѣбва да бждемъ сериозни, защото знае се — казахъ въ началото — че има хора, които нѣматъ пари за кибритъ да си купятъ, а ние даваме тукъ по 250 л. дневно и то не за друго, а сигурно, за да услужимъ нѣкому. Азъ се противопоставямъ. Най-сетне ако въ този комисариатъ е нужно да участвува и народенъ представител, то ако има такъвъ добросъвестенъ, който да желае да участвува тамъ, нека си взема само дневнитъ като депутатъ. Дайте да докажемъ на българския народъ, че ние сме дошли да облекчимъ тежкото му положение!

Ф. Рафаиловъ (д. сг): (Възразява нѣщо)

А. Аврамовъ (з): Азъ не отговарямъ на брадатитъ хора, които ме закачатъ! (Смѣхъ и ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Азъ съмъ противъ тоя членъ, въ който се предвиждатъ високи заплати, и права предложение да се намалятъ заплатитъ до такъвъ минимумъ, че да се даде възможностъ на чиновника да преживява, а не и капиталъ да прави.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Най-напредъ ще се спра на предложението на г. Аврамовъ. Г. Аврамовъ навѣрно не съзира, че този сѣръхсмѣтенъ кредитъ е за до 31 мартъ т. г., че той, следователно, е за минало време. Вие има днесъ да оформите едно постановление на Министерския съветъ, което е взето на 1 септември м. г., когато се учреди комисарството.

Тѣй че ако г. Аврамовъ иска, мимо постановлението на Министерския съветъ, тия длъжностни лица да повърнатъ паритъ, които сѣ получили въ повече отъ това, което той предлага, то е негова работа. Азъ не зная дали той, като прави предложението, съзнава, че ще трѣбва да се връщатъ пари отъ тия длъжностни лица.

Азъ намирамъ случай сега да кажа нѣколко думи по комисарството.

Г. г. народни представители! Човѣкъ трѣбва да се върне малко назадъ и да си обясни учреждаването на тая институция съ условията на времето, когато е създадена. Следъ изборитъ единъ отъ голѣмитъ въпроси, които правителството имаше да разрешава, бѣ да понижи ценитъ на индустриалнитъ артикули, да бждатъ тѣхнитъ цени на сѣщия уровеньъ или поне приблизително на сѣщия уровеньъ, на който сѣ намалянитъ цени на артикулитъ отъ земеделското производство. Единъ отъ голѣмитъ въпроси по него време бѣше тоя: може ли да се продаватъ евтино произведенията на селското население, а индустриалнитъ артикули да иматъ голѣми цени? И първата работа навремето бѣше да се учреди една институция, която да се постарее да нормира ценитъ на нѣкои индустриални артикули. На 1 септември Министерскиятъ съветъ създаде тая институция, която предприе нормировката на ценитъ на нѣкои артикули, възползувайки се отъ сѣществуващия законъ за облекчаване продоволствието и за намаляване скѣпотията, който бѣ гласуванъ още отъ ХХI-то Народно събрание на

24 юлий 1924 г. и който законъ бѣше почти умрѣлъ отъ неприложение. Министерскиятъ съветъ намѣри въ него разпоредби, които допускаха създаването на това ново учреждение. Нѣма да ви чета другитъ членове, които предвиждатъ общински комисарства, които и днесъ съществуватъ, а ще ви прочета само чл. 5, който се отнася до централното комисарство. (Чете) „За общо ръководство и контролиране дейността на общинскитъ комисари по продоволствието при Министерството на вътрешнитъ работи и народното здраве се назначава отъ Министерския съветъ главенъ комисаръ по продоволствието. Той има единъ или двама помощници, назначавани отъ министра на вътрешнитъ работи и народното здраве.“

При главния комисаръ има канцелария съ персоналъ, назначаванъ отъ него.

Възнаграждението на главния комисаръ, на неговитъ помощници и служащитъ се опредѣля отъ Министерския съветъ.

Главниятъ комисаръ и неговитъ помощници могатъ да бждатъ и народни представители. Въз основа на тия именно разпоредби на чл. 5, ние, като нѣмахме възможностъ да наредимъ новъ законъ, . . .

Б. Смиловъ (нац. л. о): Това не е отговоръ.

Н. Стамболиевъ (з): Г. Смиловъ не е чѣлъ закона.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Това не е аргументъ, защото Вие агитирахте противъ това.

Н. Стамболиевъ (з): Защо гласува този законъ миналата Камарата?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Но нали вие агитирахте противъ него?

С. Такъвъ (з): То е наша работа какво сме правили. Защо се мѣсите въ нашитъ работи?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Значи, въз основа на тоя законъ ние наредихме главното комисарство, което трѣбваше да се занимава съ новата служба, която ние му възложихме. Законътъ предвижда за помощници-комисари да се назначаватъ и народни представители. Сега можете да критикувате, че това е целесъобразно или нецелесъобразно и дали нѣмаше да бжде по-добре, ако бждѣха назначавани комисари не народни представители. Министерскиятъ съветъ, навѣрно, е намѣрилъ, че тия народни представители, като комисари, могатъ да извършватъ тая служба и ги е назначилъ. Нищо неправомѣрно и престѣпно не е направено и не се е излѣзло отъ рамкитъ на закона.

Но, г-да, има едно нѣщо, на което искамъ да ви обърна вниманието. Азъ ще подчертая предъ васъ, че никое учреждение въ нашата страна, спрямо службата, която е извършило, не е било по-евтино, отколкото комисарството. Въ разстояние на 9 месеци сѣ похарчени 340.000 л. за това комисарство, което е дало на българскитъ консоматори повече отъ 300 милиона лева икономии. Азъ искамъ да ми покажете друго нѣкое учреждение, което е могло да работи тѣй и да даде такива резултати. Азъ ще ви изброя само нѣколко артикули, на които сѣ намаляни ценитъ, безъ да влизамъ въ подробности — това ще направя, когато дойде да дебатираме по-обширно тоя въпросъ — за да ви покажа какво е работило и какво работи днесъ комисарството. Азъ имамъ списъка на всички артикули, ценитъ на които сѣ нормирани отъ комисарството, азъ, обаче, ще ви кажа само нѣкои отъ тѣхъ. Трѣбва да отбележа, че въ никое друго учреждение не сѣ направени икономии отъ дневни пари, за командировки, както въ комисарството. Всички комисари, които сѣ ходили въ провинцията, не сѣ взели нито петакъ за командировки — нѣщо, което не се случва въ никое друго учреждение. Главниятъ комисаръ е обиколилъ цѣла България, помощниците му сѣ обиколили много мѣста, обаче никой отъ тѣхъ не е вземалъ нито сантимъ дневни и пѣтти. Тѣ сѣ отдали на службата, разбирайки общественото ѣ значение, и сѣ направили повече, отколкото всѣки другъ можеше да направи. Тѣ не бѣха длъжни по законъ да направятъ това, а го направиха по морално задължение.

Повдига се въпросъ за заплатата на главния комисаръ. Навредъ въ чужбина въ тия тежки времена има специално министерство за прехраната и продоволствието. Ако ние не бѣхме ограничени отъ нашата конституция, която не ни дава право да увеличаваме министерствата, и ние бихме създали едно такова министерство. Азъ ви увѣрявамъ, че още преди години — не въ наше време, а отъ по-рано — предъ видъ новитъ нужди на живота, предъ

видъ новитѣ стопански нужди, които се развиха, и предъ видъ тая разруха, която върлува въ всички държави, ние можехме да имаме, както навредъ има, ако не едно специално министерство, то единъ държавенъ подсекретаръ за прехраната. Комисарътъ по прехраната не е обикновенъ чиновникъ. Казваше нѣкой, че му е голѣма заплатата. Ами че той изпълнява министерска длъжностъ, ако искате да вникнете сериозно въ голѣмата работа, която се предоставя на това учреждение. Той получава заплата — това го казвамъ особено на Васъ, г. Аврамъ Аврамовъ — 13.000 л., защото 5.000 л. има удържки, а той ще бѣде само 6 или 9 месеца чиновникъ и утре напуска, отива си. Това е единъ човѣкъ, когото ние държимъ за 7—8 месеца за една специална работа, на когото върваме въ порядъчността. Ако знаете каква е службата по нормировката на ценитѣ, ако знаете влиянието на всички заинтересувани, ще разберете отъ какво значение е личността, която ще се постави начело на тая служба. Има въпроси, по които може да се спори, но има въпроси, като този, който повдига г. Аврамовъ, които, като се обяснятъ малко, ще се разбере, че действително се повдигатъ не намѣсто.

Но нека ви прочета, г-да, нѣколко артикули, ценитѣ на които сѣ нормирани на основание чл. 6 отъ закона. Такива артикули сѣ: (Чете) „Сапунъ, захаръ на бухки и на пѣськъ, циментъ, гумени царвули, газъ, морска солъ анхидалска, морска солъ „Гларусъ“, каботи, оксфорти, хасета, докове, сатени, карамандоли, работнически платна, бѣлени платна, червени платна, колхастаръ, савашпуръ, покитингъ, 41 видове макари българско производство, рибарска тиря, обикновени оси, комбинирани оси, кирки, бергманови трѣби, гвоздеи, каменна солъ, вжгледуокисъ, пиво, гумено-платнени обувки, винена киселина (лимонтузу), аспиринъ „Байеръ“, газени тенекни, ютень платъ (зебло), брашнени торби, солни и сапунени торби, калкута, захарни и оризови торби, циментови торби, пашкулни торби, вълнарска торби“. А на основание чл. 2 отъ закона сѣ нормирани: (Чете) „Брашно № 3, хлѣбъ, сирене, кашкавалъ, оризъ, фасулъ, телешко, говеждо и свинско месо, свинско и краве масло, слънчогледово масло, дърва за горене, гъонъ мѣстенъ, електрическа енергия, строителенъ материалъ, сѣно и слама, ечемикъ и овесъ“. Само нормирането на захарта сѣ 3 л. по-долу сваля отъ гърба на българския консоматоръ 75 милиона лева. Да не говоримъ за цимента, който сѣщо така сваля 22 милиона лева, а всички нормирани артикули вкупомъ сваляха отъ гърба на консоматора надъ 250 милиона лева.

Ф. Рафаиловъ (д. сг): Това се дължи на общото спадане на ценитѣ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Азъ имамъ случай да ви говоря, че най-тежкия въпросъ въ една държава е да се нормиратъ ценитѣ. Навредъ, дето правиха опити, не сполучиха напълно, особено намалената цена да отиде въ полза на консоматора, а не да отиде въ джоба на търговеца, който продава на дребно. Азъ имамъ въ това отношение статистика за два окръга — Плъвенския и Мاستанлийския; взехъ Плъвенския като по-добъръ, по-състоятеленъ, и Мастанлийския като съвършено западналъ окръгъ. Нѣмамъ време да ви кажа какъ на мѣстото, въ тия два окръга, сѣ намалени ценитѣ на всички нормирани артикули на дребно, за консоматора. Все-таки резултати имаме голѣми.

Та Комисарството по прехраната е работило добросъвестно и постоянно. Най-подиръ тя не е могло да направи извънредно много, нито можеше да направи, но все-таки не може да се отпраща критика спрямо хората тамъ, които въпрѣки всички трудности и мъжнотии, порядъчно и честно сѣ изпълнили дълга си въ една служба, създаването на която навремето бѣше въпросъ на деня. Азъ знаа когато навремето се повдигна въпросътъ за нормиране ценитѣ на нѣкои артикули, отъ каква актуалностъ бѣше той и какъ бѣше въпросъ на всѣкидневната политика. Ние, българитѣ, обикновено забравяме, като се минатъ 7—8 месеца, обаче дължни сме да си припомнимъ времето, когато бѣ учредена тази институция и работата, която сѣ вършили хората въ нея, та ако не да имъ изкажемъ благодарностъ за работата, която се извърши, все-таки да не повдигаме този въпросъ, който повдига г. Аврамовъ — да имъ се намали заплатата за минало време, защото свръхсмѣтниятъ кредитъ е за минало време.

Г. г. народни представители! Въпросътъ да съществува или не институтъ на Комисарството по прехраната е повдигнатъ отново. Следъ гласуването закона за картелитѣ, който законъ предвижда специална служба за нормиране ценитѣ на нѣкои артикули, този въпросъ се повдига пакъ сега. Има мнение, вмѣсто този институтъ да съществува въ тая форма, да мине къмъ отдѣлението за социални грижи при Министерството на вътрешнитѣ работи. Дали

да има такъвъ съставъ, дали е нужно да продължава нормировката — това сѣ въпроси, които не сѣ положени на обсъждане при гласуването на този бюджетъ, а сѣ въпроси, които ще се решатъ въ идния бюджетъ.

Азъ взехъ думата да кажа, че този допълнителенъ бюджетъ е за минало време. Какъ да се реформира Комисарството по прехраната, ще обсъдимъ този въпросъ при новия бюджетъ, пъкъ и Министерскиятъ съветъ ще има да се занимае съ него и ще опредѣли какви и колко лица ще бѣдатъ въ този институтъ на служба.

Следъ тѣзи кратки обяснения, моля почитаемото Народно събрание да гласува члена, както той се прочете отъ г. докладчика.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които сѣ съгласни съ предложението на народния представителъ Аврамъ Аврамовъ, да се намали . . .

Х. Мирски (д): Не може така.

А. Буковъ (з): За минало време не, а занаяпредъ.

А. Кантарджиевъ (д): То не е въ духа на закона. Какво ще намалява г. Аврамъ Аврамовъ, когато това предложение е противъ закона.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. Аврамовъ! Одобрява се постановлението на Министерския съветъ, който е възприелъ този щатъ. Или го приемате, или не го приемате.

А. Буковъ (з): За априлъ и май нѣма да има постановление.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Този кредитъ е, както разпорежда чл. 1, за до 31 мартъ. Въ този законъ не можете да поставите друго.

А. Буковъ (з): За тия два месеца, априлъ и май, нѣма да има подобни заплати.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Тѣ сѣ отъ новия бюджетъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Народниятъ представителъ Аврамъ Аврамовъ предлага да се намали заплатата на главния комисаръ на 9.000 л. месечно, на помощникъ-главния комисаръ — 100 л. на денъ, на информатора — 100 л. на денъ, на секретаря — 3.000 л. месечно и на архиваръ-регистратора — 2.500 л.

Това предложение нѣма да го положи на гласуване, тъй като се касае за одобрение постановление на Министерския съветъ за минало време. Като не се одобри членътъ, пада министерското постановление.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Друго е предложението му — да се плаща 9.000 л. на комисаря и съответно намалени заплати на помощникитѣ-комисари и другитѣ чиновници. Не може да се поставя на гласуване, че се одобрява или не се одобрява министерското постановление.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Който не е съгласенъ, нѣма да гласува члена. Въ такъвъ случай пада министерското постановление.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Не може да се одобрява министерско постановление по такъвъ косвенъ начинъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Щомъ г. Аврамовъ не е за одобрение на постановлението, да каже изрично или пъкъ Вие направете предложение.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Има направено предложение. Той го поддържа.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Не е направено тѣй.

И. п. Рачевъ (з): За бѣдеще време е.

Н. Стамболиевъ (з): Защо адвокатствувате, г. Смиловъ? Направте Вие предложение.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. Смиловъ! Намѣсто да тълкувате предложението, направете предложение: не се одобрява постановлението на Министерския съветъ.

Б. Смилов (нац. л. о): Въпросът е, трябва ли да се гласува предложението на един народен представител или не.

Председателстващ Н. Захариев: Има думата народният представител г. Андрей Ляпчев.

А. Ляпчев (д. сг): Г. г. народни представители! Би могло да се каже много неща и по създаването на комисариатството, и по закона от 1924 г., който се отнася до продоволствието и прехраната на населението, но всичко това ще го изоставя. Аз ще се спра специално на въпроса, който възникна във връзка с предложението на г. Аврамов.

Г. министър-председателят заявява, че било имало министерско постановление и че сега ще трябва да се одобряват две неща: първо, постановлението на Министерския съвет и, второ, кредитът. Редът, уважаеми г. министър-председателю, е Парламентът да одобри постановлението на Министерския съвет и после да впише кредита в бюджета.

Министър д-р А. Гиргинов: Какъв ред, г. Ляпчев?

А. Ляпчев (д. сг): Този е редът.

Министър д-р А. Гиргинов: Че има комисариат по продоволствието — това е установено в закона. Въпросът е за сумата.

А. Ляпчев (д. сг): Установен е комисариатът в закона, но не е установено в закона, . . .

Министър д-р А. Гиргинов: Какво не е установено?

А. Ляпчев (д. сг): . . . че има министерско постановление — сигурно взето, когато Парламентът не е заседавал — . . .

Н. Стамболиев (з): Както вие често правяхте това.

А. Ляпчев (д. сг): . . . и че се определя заплата еднократно. Това е вече специално министерско постановление, което Парламентът трябва да го одобри. Не можете да смесвате тия два въпроса — за постановлението на Министерския съвет и за кредита. (Възражения от мнозинството) Ако един от вас (Сочи мнозинството) е останал да разбира парламентарния ред тъй, както го е разбирала оная организация, към която някоя от вас, не всички, са принадлежали, той ще ме подкрепи.

От мнозинството: А-а-а!

Министър д-р А. Гиргинов: Г. Ляпчев! Този ред, за който вие говорите сега, е опроверган от Вашата практика по-рано. Вие всъщност сте отричали това, което приказвате сега. Аз ще Ви приведа случаи за това.

А. Ляпчев (д. сг): Аз разбрах, че с Вас в спор не може да се влиза. — Ако действахте по този ред, който казваме, нямаше да става въпрос дали кредитът да бъде само за до 31 март т. г. или и за след 31 март. Безспорно, кредитът е за до 31 март т. г., но г. Буков много основателно желае да знае, като узаконяваме с един законопроект за свърхсметен кредит 18.000 л. месечна заплата на комисаря, това ще продължава ли? Ако беше сложено на разглеждане постановлението на Министерския съвет, положението щеше да се изясни. Разбирате ли сега как стои въпросът? (Възражения от мнозинството) Вие искате сега да глътнете две мекици наведнъж. Глътнете ги, имате болшинство, но управлението ви няма да спечели, както няма да спечели и с другото — че в закона било казано, че комисарят можел да бъде и народен представител. Действително, имаше и народен представител, който беше комисар, но беше само един.

Н. Стамболиев (з): Коста Николов.

С. Таков (з): Принциплът се гледа. Йокъ — един бил!

Министър д-р А. Гиргинов: Тайната полиция вие я управлявахте толкова време с народен представител.

Б. Смилов (нац. л. о): (Казва неща)

Министър д-р А. Гиргинов: Ние не сме се борили да не изпълняваме законите. Ние изпълняваме законите, които заварихме.

С. Таков (з): (Към А. Ляпчев) Той е ваш закон.

А. Ляпчев (д. сг): Когато нямаше вече нужда продоволствие и прехрана да се реди от държавата, комисарят се махна, понеже свърши мисията си. Нуждата, която настъпи през 1931 г., е по-друга — не за предсволствие и за прехрана, а за цени. А въпросът за цените започва не от общините, които комисарите ще контролират, както е казано в закона, а от производителите, от фабрикантите и т. н. И затова беше наредена една комисия при Министерството на финансите, която с всевъзможни анкети — анкети, правени от хора много сведущи, от самото управление, главно от митническата служба, направи справки...

И. Куртев (нац. л.): Имаше и протоколи, и тях ще видим. Много сведущи хора!

А. Ляпчев (д. сг): . . . и започна намалението да върви и то се наложи. Когато говорите за захар, когато говорите за сапун и др. подобни артикули, трябва да знаете, че първоначалните цени са в производството и за нормирането на тия цени нямаше нужда от специален комисар. Вие, обаче, сте намбрили за потребно да се издължат тий или иначе, да създадете специален комисар; после сте намбрили за нужно и друго — да придадете към него и двама народни представители, за да станат трима; защото у вас има една тройна симетрия, която не знам защо да не е четворна.

А. Буков (з): А в вашето управление как беше?

А. Ляпчев (д. сг): У нас нямаше тройна симетрия. Когато управлявахме и създадохме и Дирекцията за храноизноса, назначихме един директор, а не правихме толкова много комбинации — да назначаваме по 3, по 4 души.

П. Деков (з): А в мината „Перник“ колко бяха?

А. Ляпчев (д. сг): И тия двама, които сте ги назначили, сте ги назначили сигурно за да се запази симетрията, както навсякъде виждаме да я спазват, а това увеличава разхода. Смутът, обаче, в вашите редове, в редовете на болшинството, иде от другаде.

И. Василев (з): А Цоню Бръшлянов какво търсеше в мина „Перник“?

А. Буков (з): Стойчо Мошанов какво правеше там?

А. Ляпчев (д. сг): Цоню Бръшлянов напусна мина „Перник“ още в мое време. Той си даде оставката. И всички, които бяха народни представители, си дадоха оставката от мина „Перник“.

Н. Стамболиев (з): А Стойчо Мошанов кога беше в управлението на мина „Перник“?

А. Ляпчев (д. сг): То не беше в мое време. — И след като тй напусна мина „Перник“, аз не съм назначавал отново депутати там, както вие правите. Разбрахте ли? Така е. Тй си дадох оставката в мое време. Сега вие отново назначавате. (Възражения от мнозинството)

Дали вие вървите по пътя на подобрението, както е желанието на всички ни, и цялост — по пътя на общенията, които сте дали, ето въпроса, от който в същност се явява смут в вашите редове. В мое отсъствие вие сте вотирали един закон, според който не може да има по-големи заплати от 12.000 л. Истина ли е това?

Х. Статев (нац. л. о): Истина е.

А. Ляпчев (д. сг): Ако вие сте вотирали такъв закон, как смъте да давате заплати 18.000 л. месечно? Значи, нарушавате един вотиран закон. Това е, което внася смут в вашите срѣди. Кажете си, че сте дерайлирали от управлението. Така е и с последните ви два закона, които са в противоречие един с друг.

Министър д-р А. Гиргинов: Г. Ляпчев! Знаете ли дѣлата на вашата комисия по нормировките, която е работила в Финансовото министерство? Едно единственото нейно дѣло е нормировката на пивото! И когато ние дойдоме, трябва да махнем тая нормировка. Такава на-

родия е вашата работа! (Ръкоплъскания и смъхъ всрѣдъ мнозинството)

А. Ляпчевъ (д. сг): Това не е вѣрно.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Тая комисия нормира само цената на бирата презъ лѣтото на 1931 г., въ края на м. юний.

А. Ляпчевъ (д. сг): И Вие като дойдохте, трѣбавше да продължите.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Само съ цената на бирата сте се занимавали тогава, и ме атакувахте защо не съмъ турилъ въ действие нормировката на бирата. Това е работила вашата комисия въ Финансовото министерство.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Много добре е по въпроси отъ финансовъ характеръ да се спазва практиката, установена въ Парламента. И азъ съмъ особено доволенъ, че г. Ляпчевъ иска да ни поправа въ туй отношение.

Г. Ляпчевъ ни каза, че е неправиленъ начинътъ, по който ние процедираме.

А. Ляпчевъ (д. сг): Да, да.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Защо? Защото съ тоя законопроектъ сме разрешавали два въпроса. Първиятъ е, че искаме да се утвърди едно постановление на Министерския съветъ, и вториятъ — че искаме да се одобри единъ кредитъ.

Азъ винаги съмъ протестиралъ противъ тая практика, г. Ляпчевъ, която се бѣ установила въ последните години.

А. Ляпчевъ (д. сг): Не е установена.

П. Дековъ (з): Презъ управлението на г. Ляпчевъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Моля да разглеждаме тия въпроси безъ острастяване. — Тая практика, за която Вие говорите, е установена отъ единъ мой и Вантъ учителъ, който ни е училъ на нея, но Вие я забравихте, а азъ вървя въ него пѣтъ. Най-производното бѣше това, което вие правихте — да се внасятъ тукъ за утвърждаване постановления на Министерския съветъ, безъ да се казва съдържанието имъ. Тукъ ние сме повдигали много пѣти въпросъ за това. Какво значи да искате отъ Народното събрание да ви утвърждава едно постановление еди-кой-си номеръ, безъ да се знае какво съдържа то?

А. Ляпчевъ (д. сг): А, тъй ли?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Моля. — По-неже сега въпросътъ е за учредяването на една служба, което не може да стане друго-яче, освенъ чрезъ утвърждаване на бюджета и отъ Народното събрание, затуй казваме, че като утвърдите постановлението на Министерския съветъ, ще утвърдите и пѣтата на тая служба, и заплатитъ за чиновниците. Изъ тоя пѣтъ трѣбваше да вървите, г. Ляпчевъ, ако искате да не заблуждавате народното представителство. За мене бѣше лесно да кажа на Народното събрание: утвърдете това и това постановление.

А. Ляпчевъ (д. сг): Г. Мушановъ! Постановленията, които сѣ утвърждавани отъ Камарата, безъ тя да знае съдържанието имъ, сѣ отъ друго естество. Всички постановления, които ние сме внасяли за утвърждение, сѣ били утвърждавани. Внесете и вие това ваше постановление за утвърждение, за да го видимъ. (Тропане по банкитъ на мнозинството)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

А. Ляпчевъ (д. сг): Ако отворите тия скоби, много се излагате. Вие не знаете какво приказвате. (Възражения отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Дайте възможност на г. министра да говори.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Когато азъ разсъждавамъ кое е по-правилното, г. Ляпчевъ се енервира

и протестира. Азъ изслушахъ спокойно неговото мнение. Такъвъ ли примѣръ давате, г. Ляпчевъ, на всички тукъ? Азъ разсъждавамъ и отговарямъ на Вашето мнение.

А. Ляпчевъ (д. сг): Имамъ право да стана на крака и съ внимание да изслушамъ какво говорите. (Възражения и тропане по банкитъ отъ мнозинството) Ще ви видимъ всички васъ, които излъгахте този нещастенъ народъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Силно звъни)

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Ако е въпросъ да взема и азъ поза като г. Ляпчевъ, и азъ мога да застана така. (Заема поза. Смъхъ и ръкоплъскания отъ мнозинството)

А. Ляпчевъ (д. сг): И ти си юнакъ!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г-да! Не е въпросъ да вземаме тукъ пози, нѣма да ставаме гладиатори. (Смъхъ и ръкоплъскания отъ мнозинството)

А. Ляпчевъ (д. сг): Ако има кой да гладиаторствува — то се знае кой. За жалостъ, не ме бива за тая работа. (Оживление)

С. Таковъ (з): Полека, жлъчката!

Н. Стамболиевъ (з): (Къмъ А. Ляпчевъ) Жлезитъ на Вороновъ го подмладиха!

И. Василевъ (з): Напи иде конгресътъ на Сговора — прави репетиция!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Нека по тия въпроси да не правимъ шегъ, защото всетаки е полезно да се установи единъ редъ, по който да се гласуватъ свръхсметни кредити. Въ последните години отъ управлението на г. Ляпчевъ се гласуваха много свръхсметни кредити и азъ зная какъ сѣ гласували. Колкото се отнася до тия партизански зачакки на г. Ляпчевъ, азъ ще ги отмина. Г. Ляпчевъ се опита да ни уязви — не сме знаели да управляваме! Защо? Защото сме поставили двама комисари народни представители...

А. Ляпчевъ (д. сг): За симетрия!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: ... и защото сме искали да поставимъ трима, тъй като сме управление отъ три партии. Нима, г. Ляпчевъ, Вие мислите, че тая работа е вредна?

А. Ляпчевъ (д. сг): Всѣки излишенъ разходъ е вреденъ, пакостенъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Вие ги правѣхте съ милиарди.

А. Ляпчевъ (д. сг): (Казва нѣщо. Възражения отъ мнозинството)

А. Николаевъ (з): Следъ като осемъ години прахосвахте, тогава се сътихте, че трѣбва да се правятъ икономии.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Скоро ще дойдатъ бюджетитъ и ще имаме възможностъ по-хладнокрѣвно да видимъ дали действително въ управлението на бившия режимъ е имало разходи, които сѣ били излишни или не. Сега азъ искамъ да се върва на мисълта на г. Ляпчевъ — че ние сме управление отъ четири партии. Вѣрвамъ, че г. Ляпчевъ разбира, че такова управление, коалиционно, при българскитъ нрави, е трудно управление. Но мене ми се чини, че Вие, г. Ляпчевъ, който сте теглили при едно управление на една партия съ четири племена и искахте да нареждате България, правихте повече разходи съ огледъ на племената въ тая партия.

А. Ляпчевъ (д. сг): Не е вѣрно. Нѣма да намѣрите никъде излишенъ разходъ за симетрия.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: На насъ упрѣкъ не можете да направите.

М. Дилиновъ (з): (Къмъ А. Ляпчевъ) При Вашето управление имаше Ляпчевъ—Буровъ—Цанковъ.

А. Ляпчевъ (д. сг): Нѣмаше комисарство, нѣмаше за симетрия трима комисари; нѣмаше закони по една и сѣща материя отъ две разни министерства. Това е дерайлиране.

И. Василевъ (з): Какъ не Ви е срамъ! Въ Япония, въ Стокхолмъ прашате народни представители.

С. Патеъ (з): Сега има блоково управление. А вие дѣлѣхте вашето управление на две. (Глъчка)

Председателстващъ Н. Захариевъ (Силно звѣни). Престанете, г-да, или ще приложатъ санкциите на правилника.

К. Сидеровъ (р): Г. председателю! Приложете правилника и гарантирайте свободата на г. министър-председателя да говори. Само него ли ще слушаме. (Сочи А. Ляпчевъ)

А. Ляпчевъ (д. сг): (Къмъ К. Сидеровъ) Много уменъ си станалъ!

Министър-председател Н. Мушановъ: Г-да! Нека г. Ляпчевъ си дава атестации на единъ контролоръ-бабайтъ. Но азъ бихъ желалъ той да не го прави, защото не е отъ полза за Парламента и за нашите партийни борби. Азъ съмъ длъженъ да опровергая работи, които смѣтамъ, че не сѣ казани на мѣстото си. Затуй вземамъ думата.

Много голѣма вреда било, че сме нареждали нѣкакви учреждения съ огледъ на партията, които управляватъ!

А. Ляпчевъ (д. сг): Симетрия и излишни хора!

Министър-председател Н. Мушановъ: За излишни хора може да говорите, но на менъ трѣбва да дадете правото да си нареждамъ управлението, да си нареждамъ хората, съ които ще управлявамъ, защото ще го направимъ, както виждате, по-икономично и съ огледъ на четирите партии, които управляватъ, но не съ огледъ на четири племена въ една партия, както по-рано, които всѣкидневно се борѣха и унищожаваша престижа на властта. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

А. Ляпчевъ (д. сг): Които дадохъ едно единно управление. Тогава имаше управление, а не както днесъ: . . .

Д. Влаховъ (з): И убийства имаше.

А. Ляпчевъ (д. сг): . . . отъ разни министри разни закони по единъ и сѣщъ въпросъ.

Министър-председател Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Ако нѣкога е рушенъ престижътъ на властта и унижаванъ престижътъ на министър-председателя, то е, когато той (Сочи г. Ляпчевъ) бѣше тукъ и го виждахъ да се обръща къмъ министра на земедѣлнето, да не знае какъвъ законъ внася и само да смита и да казва, че той билъ чудо! (Смѣхъ и ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Т. Кънчевъ (д. сг): Колко пѣти Ви бламираха тукъ!

Министър-председател Н. Мушановъ: Неджизитъ, които сте имали, г-да, недейте да ги възпроизвеждаме.

А. Ляпчевъ (д. сг): Че искашъ да ги възпроизвеждашъ е доказателство, че си слабъ.

Отъ земедѣлците: Е-е-е!

Министър-председател Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Прави ми впечатление, че многоуважаемиятъ мой бившъ другаръ е много раздраженъ.

А. Ляпчевъ (д. сг): Ха, защо!

Министър-председател Н. Мушановъ: И има защо, и още ще има отъ утрешния день нататъкъ — защото резонътъ на идването на власт на тази група (Сочи мнозинството) е да чисти боклуците, които сѣ останали следъ 8-годишното ви управление. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

А. Ляпчевъ (д. сг): (Възразява. Тропане по банките отъ мнозинството и викове „Долу!“). Вземате пари отъ фондовете, за да живѣте. (Тропането по банките продължава)

Г. П. Геновъ (р): Старъ парламентаристъ дава примѣръ на редъ!

А. Ляпчевъ (д. сг): Въ 8-месечното си управление достатъчно боклуци натрупахте.

Министър-председател Н. Мушановъ: Ако г. Ляпчевъ иска да постави борбитъ въ Парламента на тази плоскостъ, на която ги поставя, азъ съмъ по-гордъ и по-силенъ, за да мога да го смажа винаги на тази база. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Но, г-да, за менъ този въпросъ не е сложенъ днесъ. Той може би ще дойде, ако г. Ляпчевъ и другаритъ му пожелаатъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Но азъ моля болшинството, като вижда, че такива закачки и дразги искатъ да ни се правятъ, . . .

А. Ляпчевъ (д. сг): Не сѣ закачки.

Министър-председател Н. Мушановъ: . . . да покаже, че е единно, за да можемъ да докажемъ, че сѣ нашето единство ще можемъ да победимъ много трудности. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателстващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 4, както се докладва, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ Д. Дрънски (д): (Чете)

„Чл. 5. Разрешава се да се отсрочи събирането на дължимитъ пансионни такси при Шуменското опитно педагогическо училище до 31 декемврий 1931 г., като за закъснитѣ до тая дата и несъбрани такси не се плаща лихва. Ако до тая дата дължимитъ такси не сѣ внесени, да се събератъ по реда за събиране прѣкиѣ данѣци, за която целъ дирекцията на училището да даде списъци на съответнитѣ данѣчни началници.“

Председателстващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 5, както се докладва, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ Д. Дрънски (д): (Чете)

„Чл. 6. Кредитътъ 220.000 л. по § 7 на бюджета на Министерството на финансите за 1931/1932 ф. г. за допълнителенъ персоналъ при околийскитѣ данѣчни управления се намалява съ 40.000 л., съ които се увеличава кредитътъ 220.000 л. по § 6 на сѣщия бюджетъ, за допълнителенъ персоналъ при окръжнитѣ данѣчни управления“

Председателстващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 6 тѣй, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ Д. Дрънски (д): (Чете)

„Чл. 7. Одобрява се XIV-то постановление на Министерски съветъ отъ 16 юлий 1930 г., протоколъ № 44, съ което се разрешава на Министерството на народното просвѣщение да сключи заемъ отъ фонда „Културно и социално подпомагане на учителитѣ“ въ размѣръ 7.000.000 л. Този заемъ, който ще се употреби за изплащане стойността на грубата работа отъ предприятието по постройката на I Софийска девическа гимназия, ще се отпусне презъ течение на 1930/1931 и 1931/1932 ф. г., споредъ изработенитѣ ситуации и ще се погаси въ срокъ 5 години.“

За погасяване на този заемъ да се предвижда ежегодно въ бюджета на Министерството на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството съответенъ кредитъ.

За оформяване на извършения разходъ разрешава се на министра на народното просвѣщение извънбюджетенъ (сврѣхсмѣтенъ) кредитъ отъ 7.000.000 л., който е покритъ съ постѣпленията отъ заема“.

Министър-председател Н. Мушановъ: Г. Ляпчевъ! Вижте това постановление отъ кога е. То е отъ 16 юлий 1930 г., а днесъ Народното събрание трѣбва да го утвърждава.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: (Къмъ А. Ляпчевъ) Виждате ли какъ сте хвърляли по 7 милиона лева? А насъ обвинявате, че сме внесли единъ законъ! За 7 милиона лева е постановлението ви.

А. Ляпчевъ (д. сг): За какво е това постановление?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Въ чл. 7 се одобрява ваше постановление отъ 16 юлий 1930 г., преди две години, неоформено досега.

А. Ляпчевъ (д. сг): Нѣмаше Камара.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Какъ нѣмаше Камара?

А. Ляпчевъ (д. сг): Като дойдѣше Камарата, щѣше да го оформи. (Възражения отъ мнозинството)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: (Къмъ А. Ляпчевъ) Ето вашитѣ боклуци!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Това е въ времето на силния финансистъ!.. (Голѣма глъчка)

Б. Смиловъ (нац. л. о): За какво е постановлението?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Четете го да видите.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Ама кажете за какво се отнася.

Замѣстникъ-докладчикъ Д. Дрънски (д): Нали го четохъ?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Ама не се чу.

Замѣстникъ-докладчикъ Д. Дрънски (д): Нали ви е раздалено, нали го имате?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: (Къмъ А. Ляпчевъ) Четете го да видите, какъвъ редъ е имало въ вашето управление!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Симеонъ Патевъ.

С. Патевъ (з): Г. г. народни представители! Съ чл. 7 на настоящия законопроектъ ни се предлага да одобримъ едно постановление, държано презъ м. юлий 1930 г., както забеляза г. министъръ-председателъ — преди 2 години. Отъ текста на туй постановление е видно, че се разрешава на Министерството на народното просвѣщение да сключи заемъ отъ фонда „Културно и социално подпомагане на учителитѣ“ въ размѣръ 7 милиона лева.

А. Ляпчевъ (д. сг): За девическа гимназия.

С. Патевъ (з): За девическа гимназия тукъ, въ София. — Известно ви е, г. г. народни представители, какво е предназначението на фонда „Културно и социално подпомагане на учителитѣ“.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Кажете на Ляпчевъ.

С. Патевъ (з): Обаче азъ разбирамъ какво е затруднението днесъ на държавата и нѣма да бѣда азъ, който се противопоставя на сключването на единъ такъвъ заемъ. Не само азъ го разбирамъ, но учителството, което е най-много заинтересовано, което е много онеправдано и което много пѣти разчита на този фондъ да бѣде облекчено въ неговитѣ материални неслоди, вѣрвамъ, че и то нѣма да протестира противъ туй, ако временно съ този фондъ се служи за една друга, пакъ просвѣтна нужда, каквато е била тази. Но азъ не мога да се съглася този фондъ да бѣде даденъ за постройка на тази гимназия безъ лихва. Фондътъ расте отъ своитѣ лихви, той се събира много трудно, съ хиляди упрѣци върху учителитѣ, съ 5% върху приходитѣ имъ, и заради туй азъ моля въ края на първата алинея, следъ думитѣ „въ срокъ 5 години“, да се прибавятъ думитѣ „съ лихва отъ 9%“, както е казано въ чл. 10 на сѣщия законопроектъ. Мисля, че съ туй ще се премахне една неправда. Защото фондътъ трѣбва да расте и, когато ви служи за други цели, това да не бѣде въ загуба за него.

Обаждатъ се отъ земледѣлцитѣ: 7% да бѣде.

С. Патевъ (з): 7% да бѣде. Азъ не правя въпросъ, г-да, за това, какъвъ да бѣде лихвениятъ процентъ, но искамъ да се предвиди единъ лихвенъ процентъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Въ този членъ се предлага да се одобри постановлението на Министерския съветъ, съ което е решено на Министерството на народното просвѣщение да

сключи 7.000.000 л. заемъ отъ фонда „Културно и социално подпомагане на учителитѣ“ за доизкарване на I Софийска девическа гимназия. Това постановление на Министерския съветъ е отъ 16 юлий 1930 г. Отъ тая дата до 21 юний 1931 г., когато станаха законодателнитѣ избори, има близо една година време, презъ което Камарата е заседавала. При все това г. Ляпчевъ и неговото правителство, както виждате, сж ни оставили това наследство.

Не можеше да се постѣпи другояче. Има нужда отъ девическа гимназия въ София — тя трѣбва да се построи. Но колкото се касае за упрѣка, който ни прави уважаемиятъ г. Ляпчевъ, той ще трѣбва да се огледа въ собственото си дѣло! (Смѣхъ отъ мнозинството)

Г. г. народни представители! Въпросътъ, който се повдига, е сериозенъ, защото въ постановлението на Министерския съветъ не сж предвидени лихви, а фондътъ, отъ който се взима тая сума, безспорно, би трѣбвало да бѣде лихвоносенъ.

Т. Кънчевъ (д. сг): А отъ фонда „Сѣдебни сгради“ какъ го взехте? Даже не се задължихте да го върнете!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Да, взехме го, но какво да правимъ, като намѣрихме навредъ всичко изчерпано! Отдето намѣримъ — вземаме, за да изплатимъ заплатитѣ на чиновницитѣ и пенсийтѣ на пенсионеритѣ.

А. Ляпчевъ (д. сг): Ама все намирате отъ държавата да вземате! Вие и събирате, и опрощавате, и раздавате помощи и т. н. (Възражения отъ мнозинството)

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Следъ като въ разстояние на три години 4 милиарда се изчерпаха, разбира се, ще трѣбва да намѣримъ! Сега наскоро ще си направимъ равномѣтката, г. Ляпчевъ. Наскоро ще дойдатъ бюджетитѣ и тогава ще си направимъ равномѣтката.

Искамъ да кажа, че фондътъ, отъ който сме вземали пари въ заемъ, си има своето предназначение. Въпросътъ за лихвитѣ е внесенъ въ Министерския съветъ, за да го уредимъ. Заради туй ще моля да се гласува чл. 7 тѣй, както е, а въпроса за лихвитѣ ще го уредимъ въ Министерския съветъ.

Това е, което имахъ да кажа.

С. Патевъ (з): Щомъ г. министъръ-председателъ казва, че съ този въпросъ ще се занимае Министерскиятъ съветъ, азъ оттеглямъ предложението си съ надежда, че Министерскиятъ съветъ ще уреди въпроса за лихвитѣ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 7, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ Д. Дрънски (д): (Чете)

„Чл. 8. Констатиранитѣ до 1 априль 1927 г. липси на книги въ библиотекитѣ при пълнитѣ и непълнитѣ сръдни учебни заведения по Министерството на народното просвѣщение се изписватъ въ разходъ по каталозитѣ на библиотекитѣ при случаитѣ: когато отговорнитѣ лица сж починали или забѣгнали въ чужбина и нѣматъ наследници; когато мѣстожителството на отговорнитѣ лица не може да се установи даже чрезъ административнитѣ власти; когато липсата е установена съ актъ, макаръ да не е подписанъ отъ представителъ на финансовата властъ или не е установена съ актъ, но се доказва отъ живи свидетели чрезъ писмено разследване или когато липсата своевременно е била отбелязана въ каталога“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 8, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ Д. Дрънски (д): (Чете)

„Чл. 9. Не се прилагатъ разпорежданията на ал. II къмъ чл. 186 отъ закона за бюджета, отчетността и благоприятия по отношение на ония предприемачи, които сж поели ангажменти за доставка на хлѣбъ за държавни учреждения и стопанства по търгове, произведени преди влизането въ сила на наредбата № 12/1931 г. на Дирекцията за закупуване и износъ на зърнени храни, съ която се нормира цената на житото, ако следъ влизането ѝ въ сила не сж изпълнили тия ангажменти.“

За доставенитѣ количества хлѣбъ отъ сѣщитѣ предприемачи, следъ влизането въ сила на сѣщата наредба, имъ се заплаща отъ държавата разликата между нормираната и договорната цена на хлѣба“.

Председателстващ Н. Захариев: Които приемат чл. 9, както се докладва, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Замъстникъ-докладчикъ Д. Дрънски (д): (Чете)

„Чл. 10. Одобрява се V-то постановление на Министерския съветъ, отъ 2 декемврий 1931 г., протоколъ № 93, съ което, на основание чл. 4, буква д, отъ закона за пласиране и оползотворяване общественитъ железницитъ и пр., се разрешава на Главната дирекция на железницитъ и пристанищата да направи заемъ отъ Пощенската спестовна каса въ размъръ 18.000.000 л. Тоя заемъ да се склучи за срокъ петъ години съ лихва 9% (при условията, изложени въ доклада № 6364/1931 г. на министъра на железницитъ, пошитъ и телеграфитъ до Министерския съветъ) и ще послужи за възстановяване вълнолома на пристанището въ Варна. Разходътъ да се извърши съгласно следната

ПОДРОБНА ТАБЛИЦА

за разпредѣляне на кредита отъ 18.000.000 л. за възстановяване приморския вълноломъ при Варненското пристанище.

Параграфъ	Наименование на разходитъ	Сума
1	Доставка на два шалана морски типъ . .	3.500.000
2	Доставка на два двигателя за каменоломната „Лажката“	3.500.000
3	Доставка на строителни материали (об. камъни и естествени блокове, трошени камъни, циментъ и дървени и железни материали, пѣсъкъ и др.) и извършване зидарски, бетонни и заскалителни работи за възстановяване на вълнолома .	10.000.000
4	Доставка на материали и изплащане на работниците въ работилницитъ и по сждоветъ за подържане и функциониране на строителния инвентаръ, съ който ще се извършатъ работитъ по възстановяване на вълнолома .	1.000.000
	Всичко . . .	18.000.000

Забележка. Министърътъ на железницитъ, пошатъ и телеграфитъ, следъ предварително писмено съгласие на министъра на финанситъ, презъ течение на работитъ и споредъ нуждитъ, може съ заповѣдъ да засилва нѣкои отъ кредититъ по горнитъ параграфи за смѣтка на другитъ, като се запазва общиятъ размъръ на кредита отъ 18.000.000 л.

Разходването на кредита 18.000.000 л. да се извърши до окончателното му изчерпване.

Председателстващ Н. Захариев: Които приемат чл. 10, заедно съ подробната таблица, тъй, както се докладва, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Замъстникъ-докладчикъ Д. Дрънски (д): (Чете)

„Чл. 11. Одобрява се XXXVI-то постановление на Министерския съветъ, отъ 29 октомврий 1931 г., протоколъ № 80, съ което се правятъ отбелязанитъ по-долу нови измѣнения въ подробната таблица за разпредѣляне кредита 668.300.000 л. по § 3 отъ бюджета на Главната дирекция на железницитъ и пристанищата. Тоя кредитъ е предназначенъ за разходитъ по държавния стабилизационенъ заемъ 1928 („Д. в.“ отъ 6 мартъ 1929 бр. 274); подробната таблица е била вече измѣнена съ чл. 17 отъ закона за свръхсмѣтенъ кредитъ 1929/1930 („Д. в.“ отъ 4 априлъ 1930 бр. 4) и съ чл. 6 отъ закона за свръхсмѣтенъ кредитъ 1930/1931 („Д. в.“ отъ 9 априлъ 1931 бр. 7):

1. Срещу пореденъ № 1 кредитътъ 184.466.070 л. се намалява съ 1.228.089 л. и остава 183.237.081 л.

2. Срещу пореденъ № 2 кредитътъ 37.935.000 л. се намалява съ 1.626.061 л. и остава 36.308.939 л.

3. Срещу пореденъ № 5 кредитътъ 3.200.000 л. се намалява съ 111.536 л. и остава 3.088.464 л.

4. Срещу пореденъ № 6 кредитътъ 4.000.000 л. се намалява съ 4.000.000 л.

5. Срещу пореденъ № 10 кредитътъ 6.267.400 л. се намалява съ 194.344 л. и остава 6.073.056 л.

6. Срещу пореденъ № 11 кредитътъ 3.200.000 л. се намалява съ 583.201 л. и остава 2.616.799 л.

7. Срещу пореденъ № 17 кредитътъ 3.939.000 л. се намалява съ 1.235 л. и остава 3.937.765 л.

8. Срещу пореденъ № 18 кредитътъ 6.503.530 л. се намалява съ 446.327 л. и остава 6.057.203 л.

9. Срещу пореденъ № 19 кредитътъ отъ 35.000.000 л. се намалява съ 1.224.317 л. и остава 33.775.683 л.

10. Срещу пореденъ № 20 кредитътъ отъ 135.528.000 л. се намалява съ 383.946 л. и остава 137.144.054 л.

Съ така получената сума 9.799.056 л. се усилватъ:

1. Срещу пореденъ № 3 кредитътъ 26.591.000 л., съ 6.046.974 л., или всичко 32.637.974 л.

2. Срещу пореденъ № 8 кредитътъ 15.890.000 л., съ 500.000 л., или всичко 16.390.000 л.

3. Срещу пореденъ № 14 кредитътъ 13.000.000 л., съ 1.065.000 л., или всичко 14.065.000 л. и

4. Срещу пореденъ № 15 кредитътъ 22.100.000 л., съ 2.187.082 л., или всичко 24.287.082 л.“

Х. Мирски (д): Една малка поправка. Въ пореденъ № 1 сумата, която остава, трѣбва да бѣде 183.239.981 л., а не 183.237.081 л., както е посочено. Смѣтамъ, че трѣбва да е печатна погрѣшка.

Замъстникъ-докладчикъ Д. Дрънски (д): Сумата става 183.239.981 л. Това е печатна погрѣшка. Поправя се.

Председателстващ Н. Захариев: Които приемат чл. 11 тъй, както се докладва, съ поправката, която се направи, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Замъстникъ-докладчикъ Д. Дрънски (д): (Чете)

„Чл. 12. Разрешава се остатъка отъ кредита 1.650.000.000 л., разрешенъ съ законъ за извънбюджетенъ (свръхсмѣтенъ) кредитъ за оформяване изплатенитъ, но неоформени разходи презъ разни години („Д. в.“ брой 17 отъ 1930 г.) да се използва и за оформяване такива разходи, извършени до края на 1930/1931 финансова година.

Допълнителното разпредѣление на остатъка да стане отъ Министерския съветъ по докладъ на министъра на финанситъ“.

Председателстващ Н. Захариев: Които приемат чл. 12 тъй, както се докладва, моля да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Замъстникъ-докладчикъ Д. Дрънски (д): (Чете)

„Чл. 13. Одобрява се да остане въ сила и презъ 1932/1933 финансова година „Наредбата за снабдяване държавнитъ учреждения: Министерството на войната, Дирекцията на трудовата повинность и Министерството на правосъдието — съ брашно отъ Дирекцията за закупуване и износъ на зърнени храни“, обнародвана въ „Държавенъ вестникъ“ отъ 17 априлъ 1931 бр. 11.

Одобрява се тоже да се направятъ и следнитъ измѣнения въ горната наредба:

1. Параграфъ 6 се измѣня така:

Цената на брашното се опредѣля отъ Дирекцията за закупуване и износъ на зърнени храни и се одобрява отъ Министерския съветъ.

2. Параграфъ 7 се заличава“.

Председателстващ Н. Захариев: Които приемат чл. 13 тъй, както се докладва, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Замъстникъ-докладчикъ Д. Дрънски (д): (Чете)

Към чл. 1.

ПОДРОБНА ТАБЛИЦА

за извънбюджетния (свърхсметен) кредит за 1931/1932 фин. година.

Министерства и дирекции	§	За какво се иска кредитът	лсва
I. По редовния бюджет			
Народно събрание	17	За временни стенографи и машинописци, плащани на смѣна, преводачи и коректори, плащани на кола	150.000
	26a	За възнаграждение за пощенъ трудъ на персонала при Народното събрание (чл. 66, алинея първа, отъ закона за държавнитъ служители) за всѣко заседание на Събранието следъ 6 ч. следъ пладне до закриването му, като се смѣта всѣки часъ или частъ отъ часа на заседанието за два часа, т. е. 2 за 4 часа и пр., и като всѣки служителъ получава възнаграждение, съответно на бюджетната му заплата, безъ повишенията му за всѣки прослужени 6 години, считано отъ 1 априлъ 1931 г.	370.000
Държавни дѣлагове	46a	За издрѣжка на пострадалитъ отъ войнитъ при М-вото на войната 6.238.146 л. помощъ и 3.761.854 л. за връщане остатъка отъ задължението на държавата къмъ бившия фондъ „Подпомагане пострадалитъ отъ войнитъ“ (чл. 12 отъ закона за бюджета на фондоветъ за 1927/28 ф. г.)	10.600.000
	45	Субсидия на фондъ за пенсиятъ за изслужено време	50.000.000
М-во на вътр. работи и народното здраве (Администрация и полиция)	49	За изплащане 10% отъ имотитъ на изселващитъ се гърци	7.000.000
	52	За изплащане отчужденитъ имоти въ София за нуждитъ на М-вото — 9.692.000 л., и закупеното здание на г-жа Елена д-ръ Шишкова, въ гр. В. Търново, за административно-полицейскитъ учреждения въ сѣщия градъ — 920.350 л.	10.612.350
М-во на народното просвѣщение . . .	8a	За издрѣжка на Главното комисарство по продоволствието отъ 15. VIII. 1931 г. до 31. III. 1932 г. (чл. 4 отъ наст. законъ)	488.000
М-во на финанситъ	54	Храна на болнитъ и др. въ Александровската болница	450.000
	43	Разноски по погребението на Доростоло-Червенския митрополитъ Василий — 33.866 л., на намѣстникъ-председателя на Св. Синодъ — Врачанския митрополитъ Климентъ — 72.380 л., на бившия министъръ Добри Петковъ — 16.431 л., на генералъ Ив. Фичевъ — 19.814 л., и помощъ за погребението на общественика Дим. Мишевъ — 20.000 л., Последната сума да се оправдае съ разписка отъ сина на покойния Ник. Д. Мишевъ, който се е грижилъ за погребението	162.491
	38	Изплащане доставенъ кибритъ презъ минали години.	2.500.000
	44	За изплащане стойността и разноскитъ по пренасянето, застраховката и пр. на изпратеното брашно отъ Дирекцията за закупуване и износъ на зърнени храни за населението въ Корча — Албания, пострадало отъ земетресението презъ 1931 г.	447.656
М-во на търговията, пром. и труда . .	233	Изплащане на отчуждени имоти за нуждитъ на държавната минерална баня „Солу-Дервентъ“	1.300.000
	1	Надници на работницитъ по шата въ Държавната печатница — 1.000.000	1.160.000
	7	Надници на временни надничари при сѣщата печатница — 160.000	4.000.000
	1	Купуване консомативни материали за сѣщата печатница	800.000
Бюджетъ по изпълнение договора за миръ	3	За общъ времененъ персоналъ при Гл. дир. на статистиката	3.000.000
	5	Поддържане смѣсената гръцко-българска комисия по изселването	3.000.000
	5	За разноски по учѣстието на България въ международни комисии, Обществото на народитъ и пр.	3.000.000
		Всичко по редовния бюджетъ	95.440.507
II. По бюджетитъ на фондоветъ			
Фондъ „Обществени осигуровки“ . . .	6	Хонораръ на лѣкари, зъболѣкари и акушерки	8.000.000
	7	Лѣкарства, санитарни материали и пр.	2.000.000
Фондъ „Постройка на телеграфо-пощенски помѣщения и набавяне пощенски вагони“	13	Пѣтни пари за настаняване и парични помощи при безработица	3.000.000
	4	За довършване постройката на т. п. станция въ гр. В. Търново	600.000
	7	За довършване постройката на т. п. станция въ гр. Габрово	600.000
Фондъ „Пенсии за изслужено време“	4	Възнаграждение на частнитъ лица (не държавни служители), участвували въ комисията по изготвяне законопроекта за пенсиятъ за изслужено време по 100 л. на заседание едному	7.000
		Всичко по бюджетитъ на фондоветъ	14.207.000

Въ отдѣлъ I — по редовния бюджетъ — Държавни дългове, комисията прибави § 45 — „Субсидия на фонда за пенсият за изслужено време — 50.000.000 л.“

Освенъ това комисията заличи § 48 отъ редовния бюджетъ на Министерството на правосъдието — „За неправилно изплатени суми отъ служители по съдебното ведомство“ — съ предвидената сума 605.953 л.

Общата сума по редовния бюджетъ става 92.440.507 л.

Въ отдѣлъ II — по бюджетитѣ на фондовете — по фонда „пенсии за изслужено време“ комисията прие следната нова редакция на § 4: (Чете) „Възнаграждение на частнитѣ лица (не държавни служители) участвували въ комисията по изготвяне законопроекта за пенсият за изслужено време, по 100 л. на заседание едному“, а сумата, отъ 26.000 л., както бѣше предвидена, се намали на 7.000 л.

По тоя начинъ общата сума по бюджетитѣ на фондовете става 14.207.000 л.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Асенъ Буковъ.

А. Буковъ (з): Г. г. народни представители! Въ бюджетарната комисия по въпроса за свръхсѣмѣнтъ кредитъ, който се иска по § 17, за временни стенографи, машинописци и пр. и по § 26а, за нощенъ трудъ, станаха доста спорове. Спороветѣ бѣха върху това: трѣбва ли да се заплаща нощенъ трудъ, безъ обаче да се вземе предъ видъ, че когато въ финансовата 1931/1932 г. се гласува бюджетътъ, при унификацията на заплатитѣ сѣ взели предъ видъ всички възнаграждения, които сѣ били давани дотогава на държавнитѣ чиновници, като въ зависимостъ отъ поевтиняването, което е било станало, сѣ били направени едини малки намаления на заплатитѣ.

Понеже, г-да, азъ поддържамъ тази теза, че не трѣбва да се гласува този кредитъ за нощенъ трудъ по § 26а и понеже отъ Финансовото министерство се изнесе една ведомостъ, която бѣ оспорена отъ комисията, отидохъ горе, при счетоводителя, и взехъ точно даннитѣ за платенитѣ заплати презъ финансовата 1930/1931 г. и презъ финансовата 1931/1932 г. Въ кратко ще ви прочете тия заплати, за да видите, че нѣма никакво основание да се иска да се заплаща нощенъ трудъ.

Вземамъ длъжността-началникъ на канцеларията. За финансовата 1930/1931 г. основната месечна заплата е била 9.200 л. — тогава не е имало повишение. За семейно положение — 640 л.; презъ седеммесечното заседание на Камарата презъ тая година получилъ е 24.000 л. възнаграждение за нощенъ трудъ и пр., което се пада сѣдно на месецъ 2.000 л. Събрано всичкото прави точно 11.840 л. При унификацията на заплатата бюджетарната комисия е предвидила 10.700 л. месечна заплата — направила е едно намаление отъ около 1.000 л. Сега, г-да, ако настоящата Камара презъ тая година заседава точно седемъ месеца, значи, че ще трѣбва да се предвиди за нощенъ трудъ около 2.000 л. Разликата между дветѣ заплати — 11.840 и 10.700 л. — е около 1.000 л. Следователно, ако вие гласувате така, както е предвиденъ свръхсѣмѣнтъ кредитъ, значи да се даде 1.000 л. повече, отколкото е дадено въ финансовата 1930/1931 г.

Минавамъ по-нататъкъ — длъжността счетоводителъ. Получавалъ е основна заплата презъ 1930/1931 г. 6.580 л., за семейно положение — 560 л., на месецъ за нощенъ трудъ му се падало сѣдно 1.040 л., стотинки нѣкаккви получавалъ е месечно 1.540 л., или събрано всичко прави 9.720 л. на месецъ. При унификацията на заплатитѣ, предвидено му е било 9.400 л., съ едно намаление, значи, около 300 л. Ако му се плати за нощенъ извънреденъ трудъ, то значи, че ще трѣбва да му се даде повече, отколкото въ финансовата 1930/1931 г., 700 л. месечно.

Длъжността началникъ на стенографитѣ. Основна заплата — 6.430 л., добавъчно за семейно положение — 560 л., за нощенъ трудъ месечно му се пада сѣдно 1.290 л., допълнително по нѣкаквъ-си § 27 — 1.600 л., или общо — 9.880 л. При унификацията е предвидена заплата 9.220 л. — една разлика отъ около 600 л., за поевтиняването. Ако му се плати и за нощенъ трудъ, както се иска, ще му се плати въ повече около 600 и нѣколко лева на месецъ, отколкото въ финансовата 1930/1931 г.

Обикновенъ стенографъ: освенъ заплата, заедно съ повишението, което се предвижда за другитѣ, 4.100 л., за семейно положение — 560 л., за нощенъ трудъ сѣдно месечно — 715 л., допълнително възнаграждение по § 27 — 1.002 л., или всичко 6.387 л. за финансовата 1930/1931 г., а за финансовата 1931/1932 г. е предвидено 6.490 л. — нѣщо съ 100 л. повече. Следователно, ако му се плати ношниятъ трудъ, ще му се плати повече, отколкото въ финансовата 1930/1931 г., съ около 800 л.

Едничкитѣ, които оставатъ зле, сѣ само разсипанитѣ. Основна заплата на разсипенъ — 1.350 л., за семейно положение — 240 л., за нощенъ трудъ сѣдно на месецъ — 305 л., или всичко 1.895 л. за 1930/1931 г., а за 1931/1932 г. сѣ имъ предвидени месечно по 1.610 л. — едно намаление отъ около 280 л.

Г-да! Като имате всичко предъ видъ това; като имате предъ видъ тежкото положение, въ което се намира нашата страна, азъ питамъ: има ли смисълъ да гласуваме заплати по-голъми, отколкото сѣ били въ финансовата 1930/1931 г.? Другъ е въпросътъ, г-да, ако се смѣтне, че изобщо положението се е подобрило; другъ би билъ сѣщо така въпросътъ, ако се смѣтне, че тѣзи заплати сѣ изобщо малки по отношение всички други. Въ такъвъ случай, когато дойде бюджетътъ, тогава можемъ да си кажемъ думата. Но нека да се знае, че всѣки единъ чиновникъ въ Народното събрание, когато е постѣпвалъ, знае кога работи Народното събрание, знае какъвъ трудъ ще трѣбва да даде и знае колко ще получи за тази година. Особено като имате предъ видъ, че сѣ унифицирани заплатитѣ, не можахъ да се снабдя съ онѣзи цифрови данни, съ които ношня трудъ.

И още едно, г-да: ако така отрицваме бентоветѣ, които сме турили за ограничение на заплатитѣ и за разни дневни, ношни и пр., всички министерства и дирекции ще намѣрятъ начини да заобикалятъ законитѣ и на нова смѣтка ще дойдемъ тамъ, гдето бѣше Сговорътъ. (Възражения отъ сговориститѣ)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Василъ Мариновъ.

В. Мариновъ (д): Г. г. народни представители! Азъ не можахъ да се снабдя съ онѣзи цифрови данни, съ които г. Буковъ се е снабдилъ относно заплатитѣ на чиновницитѣ въ Народното събрание за минало време. Тия цифри, обаче, които той изнася, сѣ характерни и азъ ги сподѣлямъ; азъ се присъединявамъ напълно къмъ него въ това отношение. Азъ считамъ, че въ днешно време, когато животътъ въ всѣко отношение е поевтинѣлъ, не може да се иска повишение на заплатитѣ въ каквато и да било форма. Въ 1931 г., при унифициране чиновническитѣ заплати, се е имало предъ видъ, че чиновницитѣ при Народното събрание иматъ нощенъ трудъ и е взетъ предъ видъ тоя нощенъ трудъ; следователно, тѣхнитѣ заплати сега сѣ увеличени въ сравнение съ това, което сѣ били по-рано като основна заплата, безъ ношния трудъ. Като има едно намаление относно това, което е било основна заплата и ношно възнаграждение, все пакъ има едно увеличение относно основната заплата безъ ношния трудъ, когато на голѣма частъ отъ чиновничеството заплатитѣ при унифицирането бидоха доста намалени. Мене ми се струва, че ние не можемъ да трѣгнемъ по този пътъ — да плащаме ношния трудъ, като извънреденъ трудъ — особено като се има предъ видъ, че чиновницитѣ въ Народното събрание знаятъ, какво то нѣма постоянно заседание — едно, и, второ, че то заседава само следъ обѣдъ и то обикновено отъ 4 ч. до къмъ 8 ч., и че презъ останалото време тѣ или сѣ въ почивка, или подреждатъ своята всѣкидневна работа. Не може въ никой случай да се приеме, че тѣхниятъ трудъ е повече, отколкото труда на обикновения чиновникъ, още повече, че Народното събрание нѣма постоянно заседания, а освенъ това, то има и ваканции, презъ която тѣхната работа е крайно намалена. Азъ мисля, че ако ние трѣгнемъ по пътя на заплащане ношния трудъ, съ право ще искатъ и желѣзничаритѣ да се плати тѣхниятъ извънреденъ трудъ, съ право ще поискатъ и телеграфопощенитѣ и всички други чиновници, които иматъ извънреденъ трудъ, и по този начинъ системата, която се въведе въ 1931 г. при унифицирането на заплатитѣ, да имаме единна заплата, ще бѣде нарушена и азъ не зная докъде можемъ да стигнемъ.

Ето защо азъ се противопоставямъ на искането да се заплаща ношниятъ трудъ на чиновницитѣ при Народното събрание така, както е направено това искане.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Йотовъ.

Н. Йотовъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Азъ на свой редъ ще поддържамъ, че ще трѣбва да се изхвърли § 26а отъ обяснителната таблица и то по следнитѣ съображения.

Първото ми съображение е чисто формално, което изтъкнахъ и въ комисията. Въ чл. 22 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията сѣ предвидени двата случая, въ които може да има извънбюджетенъ (свръхсѣмѣнтъ) кредитъ. Тѣ сѣ посочени въ точки а и б на

чл. 22; а чл. чл. 23 и 24 от същия законъ пъкъ поясняватъ тѣзи случаи. Въ точка а на чл. 22 се казва: (Чете) „Разходи, за които разрешенитѣ по бюджета кредити се оказватъ недостатъчни“. Този е първиятъ случай, въ който се разрешаватъ извънбюджетни (свръхсмѣтни) кредити. Значи, трѣбва да има въ бюджета разрешенъ кредитъ за известна служба или целъ и ако този кредитъ не стигне, тогава може съ извънбюджетенъ (свръхсмѣтенъ) кредитъ да се подсили кредитътъ по съответния параграфъ. Ясно е, че настѣпниятъ случай не е такъвъ, защото, когато е гласуванъ бюджетътъ на държавата за 1931/1932 финансова година, предвидени сѣ заплати за персонала при Народното събрание, безъ да е предвиденъ отдѣленъ кредитъ за нощенъ трудъ. Тогава заплатитѣ бѣха унифицирани. Азъ ще се спра по-после и на този въпросъ. Въ всѣки случай тукъ нѣмаме случая, който предвижда чл. 22 точка а, защото нѣмаме кредитъ, гласуванъ за тая целъ, който да не е стигналъ и да става нужда да се подсилва.

Вториятъ случай за разрешаването на извънбюджетенъ (свръхсмѣтенъ) кредитъ се предвижда въ точка б на чл. 22, която гласи: (Чете) „Разходи, които не е могло да се предвидятъ при съставянето на бюджета“. На точка а нѣма да се спирамъ, защото се касае за извънредни разходи. Явно е, че тукъ ние нѣмаме такъвъ случай. Такъвъ случай имаме съ Комисарството по прехраната. Когато се е съставялъ бюджетътъ за 1931/1932 финансова година, не е имало предвиденъ кредитъ въ бюджета за тая служба, защото още не е съществувало комисарството. Създава се комисарството по-късно и за него се предвижда сега кредитъ. Но службитѣ при Народното събрание сѣ съществували по време на съставянето на бюджета. А щомъ сѣ съществували, не може да се счита, че имаме такъвъ случай. Точка б на чл. 22 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятаята се отнася за случаи, когато нѣма предвидени служби.

Явно е, че имаме формална прѣчка — както се пояснява и въ чл. чл. 23 и 24 — за да се приеме като свръхсмѣтенъ кредитъ кредитътъ по § 26-а на обяснителната таблица. Азъ нахѣсо се мотивирамъ, не искамъ да ви отнемамъ времето. Това е първото ми формално съображение.

Второто ми съображение е яснотата на бюджета за 1931/1932 финансова година, която се внесе за прѣвъ пѣтъ въ бюджета. Г. г. народни представители! Вие знаете, че следъ войната се създаде една много лоша практика — покрай основнитѣ заплати се предвиждаха всевъзможни странични възнаграждения, отъ различни източници да текатъ суми къмъ тѣхнитѣ заплати, и се бѣше дошло до такъвъ бюджетенъ хаосъ, че народнитѣ представители, дори и самитѣ министри не знаеха кой чиновникъ какво получава. Нѣщо повече, дори често пѣти самиятъ касиеръ, този, който плаща заплатитѣ, и той не може да знае, защото много пѣти тѣзи суми идваха отъ различни мѣста и се плащаха отъ различни касиери. Азъ си спомнямъ, че тогава дори сговористкитѣ вестници, като „Миръ“ и други, нададоха тревога противъ тоя хаосъ, независимо отъ оная бѣсна атака, която цѣлата оппозиция бѣше повела противъ тая анархия въ държавния бюджетъ. Най-после Сговорътъ въ последната година на своето управление реши да скѣси съ тая практика и съ бюджета за 1931/1932 финансова година тури край на едно положение, което самъ бѣше търпѣлъ цѣли 7 години, като унифицира заплатитѣ. Съ бюджета за 1931/1932 г. се премахнаха всички видове странични възнаграждения, които, както ги изчисляваше в. „Миръ“, възлизаха на 42 вида: тангемеи, добавъчни, стотинки, за дневенъ трудъ, за нощенъ трудъ — най-различни наименования, толкова, колкото изобретателниятъ умъ на чиновниците въ различнитѣ министерства е могълъ да създаде. Казвамъ, съ бюджета за 1931/1932 г. се тури край на това положение, съ малки изключения, като се предвидѣ само една единствена заплата, за да има яснота въ бюджета, да се знае кой какво получава. За да се опредѣлятъ заплатитѣ, излѣзе се отъ положението, какво сѣ получавали чиновницитѣ тогава и какво сѣ получавали въ 1911 г., като се прие единъ коефициентъ за умножаване заплатитѣ отъ 1911 г., различенъ за разнитѣ служби: 20, 19, 18. Така напр., за началникъ на канцеларията на Народното събрание презъ 1931/1932 г. бѣха предвидени 500 л., умножени съ коефициентъ 20 — 10.000 л., а сѣ му дадени 10.200 л. Ако вземемъ да дадемъ сега този свръхсмѣтенъ кредитъ, той ще има още по-голъма заплата.

Както казахъ, на този бюджетенъ хаосъ, който съществуваше до финансовата 1931/1932 г., се тури край съ установяването на една единствена заплата, която бѣше прокарана въ този бюджетъ. Единъ пѣтъ туренъ край на този бюджетенъ хаосъ — съ малки изключения — трѣбвали сега да отстъпваме отъ този принципъ, трѣбвали ли да отстъпваме отъ системата, която е установена, и да се връ-

щаме да създаваме, заради тѣзи или онѣзи, наново този хаосъ? Азъ смѣтамъ, че това ще бѣде първиятъ пробивъ, който ще създадемъ, и поради който утре съ право ще поискатъ и стражари, и желѣзничари, и телеграфопощенци — да не изброявамъ колко други претенции могатъ да се явятъ. Всѣко министерство ще почне да вписва въ бюджета си такива суми и пакъ ще дойдемъ до онзи бюджетенъ хаосъ, който съществуваше по-рано. Азъ смѣтамъ, че въ бюджета, който ни предстои да гласуваме, би трѣбвало да доведемъ този, така сполучливо прокаранъ веднѣжъ принципъ на единствена заплата до крайностъ, като изхвърлимъ и малкото изключения отъ него, които сега ги има, а на да правимъ процѣпи въ него.

Това е второто ми съображение — да има яснота въ бюджета, като се фиксира една единствена заплата, за да се знае отъ народнитѣ представители и отъ министритѣ, кой какво получава.

Х. Статевъ (нац. л. о): Думата „процепъ“ е много опасна!

С. Момчиловъ (нац. л. о): Зависи отъ ударението, кжде ще го поставиш!

Н. Йотовъ (з): Третото ми съображение е по същина. Ние не можемъ, г. г. народни представители, да дадемъ за 1931/1932 финансова година заплати по-голъми отъ тия презъ 1930 г., когато животътъ презъ 1931 г. отиваше къмъ поевтиняване и знаемъ, че дори намалихме заплатитѣ. Следователно, трѣбва да се отива къмъ намаление, а не къмъ увеличтение. Ако сега гласуваме за тѣзи служители този свръхсмѣтенъ кредитъ, тѣхнитѣ заплати презъ 1931 г. ще бѣдатъ увеличени спрямо заплатитѣ имъ презъ 1930 г. — нѣма да се спирамъ по отдѣлно на всѣки единъ какво ще бѣде увеличението на заплатата му съ този свръхсмѣтенъ кредитъ. Значи, тѣхнитѣ заплати презъ 1931 г. ще бѣдатъ по-голъми отъ заплатитѣ имъ презъ 1930 г., когато би трѣбвало да отиваме къмъ намаление, поради поевтиняването на живота и поради затруднението, стопанско и финансово, на страната.

И, най-после, четвърто съображение, което вече и споменахъ, но пакъ ще го подчертая. Въ заплатитѣ на тия служители, предвидени по бюджета за 1931/1932 г., сѣ включени и ония суми, които тѣ сѣ получавали като нощни презъ 1930 г. Взета е за база заплатата презъ 1930 г. и това, което е получавано като нощно възнаграждение, и така е опредѣлена заплатата за 1931/1932 г. И ако ние сега дадемъ на нова смѣтка възнаграждение за нощенъ трудъ, ще излѣзе, както по-рано споменахъ, че ние ще дадемъ сега по-голъми заплати, отколкото сѣ получавали тия служители дотогава.

По всичкитѣ тия съображения, г. г. народни представители, и особено по първото съображение, чисто формално и много веско съображение, че ние не трѣбва да нарушаваме постановленията на закона за бюджета, азъ ходатайствамъ предъ васъ да изхвърлите изцѣло § 26-а, и въ този смисълъ правя предложение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народнитѣ представителъ г. Рашко Маджаровъ.

Р. Маджаровъ (д. сг): Г. г. народни представители! Бюджетарната комисия прие, съ съгласието на правителството, това измѣнение, което се докладва отъ г. докладчика. Азъ съмъ длъженъ да дамъ нѣколко обяснения върху мотивитѣ, които имаме предъ видъ бюджетарната комисия при разрешаването на въпроса, и заедно съ туй ще си кажа мнението по нѣкои отъ повдигнатитѣ тукъ въ заседанието на Камарата въпроси.

На първо мѣсто не трѣбва да се смѣсва въ дадения случай размирътъ на заплатитѣ съ възнаграждението за нощния трудъ или за каквото и да било извънреденъ трудъ. Ако паметта ми не ме лъже, заплатитѣ, които се гласуваха въ миналата Камара, бѣха опредѣлени по една обща таблица, която бѣше изработена за различнитѣ категории чиновници въ всички министерства и ведомства. Тѣй че, въпросътъ за размиръ на заплатитѣ бѣше тогава отдѣленъ, и той трѣбва да остане отдѣленъ, безъ огледъ на туй, дали ще приемемъ да се плаща възнаграждение за нощенъ трудъ или не.

Второто нѣщо, което трѣбва да се разбере, е, че безспорно ставаха злоупотрѣбления, но на тѣхъ се турна край съ постановленията въ закона за бюджета за 1931/1932 г., като се приведеха въ относителна известностъ заплатитѣ на всички чиновници — било редовнитѣ заплати по бюджета, било възнагражденията за участие въ различнитѣ комисии или за други извънредни работи.

Но както въ бюджетарната комисия, тъй също и тук аз съм длъжен да изтъкна, че въ дадения случай не се касае за нѣкакво злоупотребуване съ различни приходи, каквито други чиновници, безъ контролъ на изпълнителната власт, си създаваха съ различни постановления на закони, а често и съ административни мѣроприятия, а се касае за възнаграждение, и то не за всички чиновници, а за известна категория обществени служители въ България, които вършатъ специална работа.

Действително, по закона за бюджета, всички категории чиновници въ държавата, освенъ заплатата, която имъ е предвидена въ бюджета, никакви допълнителни възнаграждения за извършенъ трудъ не могатъ да получаватъ.

Но има ведомства, въ които не можете, колкото и да урегулирате заплатитъ на чиновницитъ, да премахнете принципа за заплащане нощния трудъ. Представете си, че настѣпятъ нѣкакви събития — че дойдатъ епидемии или станатъ други работи въ страната — . . .

П. Стоевъ (раб): Да кажемъ, революции!

Р. Маджаровъ (д. сг): . . . Министерскиятъ съветъ или министерството даде заповѣдь да работятъ непрекъснато, напр., телеграфопощенскитъ чиновници. Вие можете ли да кажете, че на тия телеграфопощенски чиновници, които сѣ задължени по закона да работятъ, както всички други чиновници, 8 часа дневно, ако съ едно разпореждане на Министерския съветъ имъ се продължи работното време, не трѣбва да имъ се плати нощниятъ трудъ? Въ случая не става въпросъ за нѣкакво злоупотребуване отъ страна на чиновницитъ, а по-скоро за изтощение на чиновницитъ отъ нощния имъ трудъ, който специално трѣбва да бѣде възнаграденъ.

А. Аврамовъ (раб): И българскиятъ народъ работи нощно време.

Р. Маджаровъ (д. сг): Моля Ви се! Отдеве за политически работи гласувахте заплата 18 хиляди лева, а сега за чиновницитъ при Народното събрание не искате да гласувате нѣколко стотинъ хиляди лева! Не ме прекъсвайте, защото нѣмамъ лицепріятие къмъ никого.

Нощниятъ трудъ на служителитъ, напр., въ желѣзницитъ, или, както е въ конкретния случай, на служителитъ въ Народното събрание, е специаленъ трудъ. И затова бюджетарната комисия днесъ, като взе въ предвидъ именно това, намѣри, че има резонъ да се заплаща тоя нощенъ трудъ на служителитъ въ Народното събрание. И въ комисията се направи това възражение, което се направи тукъ, че чиновницитъ въ Народното събрание работѣли отъ 6 часа натагъкъ, тъй като Камарата почвала работата си въ 4 или 5 часа, и че до това време тѣ починали. Така не може да се постави въпросътъ. Заради вината на Народното събрание, което не изпълнява повеленията на правилника, да започва работата си въ 2 часа, а започва въ 5 часа, и често продължава до 12 часа, не могатъ да бѣдатъ лишавани отъ възнаграждението за нощенъ трудъ чиновницитъ, които, поради това, трѣбва да работятъ следъ 6 часа. Това бѣше съображението на бюджетарната комисия, когато реши да се предвиди тоя кредитъ за плащане нощниятъ трудъ на служителитъ въ Народното събрание.

Г-да! Азъ, като народенъ представителъ, почитайки постановленията на закона, кредитъ не мога да предложа. Но азъ и снощи въ бюджетарната комисия, когато се разглеждаше въпросътъ за нощния трудъ на служителитъ при Народното събрание, казахъ, че чиновницитъ, които могатъ да получаватъ възнаграждение за нощенъ трудъ, трѣбва да бѣдатъ строго опредѣлени въ закона и крайно ограничени. Принципътъ ние можемъ да признаемъ, а правителството е, което ще каже, дали е съгласно да се даде необходимиятъ кредитъ. Е добре, правителството каза, че е съгласно да се даде кредитъ. Предвидъ се, че е необходима сумата 370.000 л., за да може да се заплати нощниятъ трудъ на служителитъ при Народното събрание и бюджетарната комисия прие това.

А. Буковъ (з): Тогава въ бюджета за 1931/1932 г. трѣбваше да имъ намалите на всички служители заплатата срѣдно съ 715 л. — толкова, колкото се пада срѣдно възнаграждение на човѣкъ за нощния трудъ, полученъ презъ 1930 г.

Р. Маджаровъ (д. сг): Въпросътъ за заплатитъ е въпросъ отдѣленъ. Миналата година, когато гласувахме бюджета, доколкото помня, опредѣлянето на заплатитъ стана

по една общо установена таблица за всички чиновници въ България, споредъ тѣхнитъ категории. Сега, може народното представителство да отхвърли кредита, да каже: кредитъ ние не даваме, защото искаме да правимъ икономии — то е друго. Но не можемъ да се силаемъ на опредѣленитъ въ миналогодишния бюджетъ заплати, въ връзка съ други ведомства, за да кажемъ, че нощниятъ трудъ, който извършватъ стенографитъ въ една Камара, която заседава вече надъ 8 месеца въ годината, не трѣбва да се плаща.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. д-ръ Георги Димитровъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че въпросътъ се дебатира погрѣшно. Нѣкои едва ли не поискаха да кажатъ, че е незаконно, ако увеличимъ тая година заплатата на известенъ чиновникъ, въ сравнение съ тая, която той е получавалъ миналата година. Това не е по законъ, това не е и правилно — ти можешъ да я увеличишъ. Въпросътъ е, дали справедливо или несправедливо ще увеличишъ тая заплата. И азъ, когато е въпросъ за защита на нощния трудъ — позволете ми да ви кажа — съмъ винаги готовъ да излѣза да защищавамъ увеличението заплатата на онези, който заслужава. Азъ ще чакамъ да видя другаде, на друго мѣсто да се прояви решителниятъ замахъ на реформатора — не къмъ слабитъ, а къмъ силнитъ. Когато вие ще плащате по 18 и 20 хиляди лева месечно, когато ще плащате и 50 и 75 хиляди лева на единъ управителъ на банка, или 150 хиляди лева месечно, ако се наложи, позволете да ви кажа, че вие сте длъжни да съблюдавате преди всичко социалното законодателство, което има предъ видъ нощния трудъ. Социалното законодателство въ последно време има за целъ именно да гарантира извънредния и нощния трудъ, който се полага. Това социално законодателство ви забранява даже детския трудъ. То ви дава и специални категории хора, които не могатъ да работятъ тукъ или тамъ. И въ този случай вие сте длъжни да погледнете на въпроса отъ друга страна.

Какво собствено плащате вие? Ама казвате: имали голѣми заплати. Добре, щомъ намирате, че заплатитъ сѣ голѣми, намалете основнитъ заплати. Но вие не можете да отхвърлите възнаграждението за нощния трудъ. То е едно легитимно право на работника, то е едно легитимно право още повече, г. г. народни представители, на единъ квалифициранъ работникъ, особено що се касае за стенографитъ. Позволете ми да ви кажа, че и отъ лѣкарска гледна точка нощниятъ трудъ е далечъ по-уморителенъ отъ дневния трудъ. Позволете ми да ви кажа, че специално стенографскиятъ трудъ е страшенъ. Рѣдко има другъ такъвъ квалифициранъ трудъ.

П. Стоевъ (раб): Най-изтощителенъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): При този трудъ взематъ участие толкова много сѣтвива, мозъчното напрежение е толкова голѣмо, че стенографътъ, и особено този въ Камарата, е длъженъ да бѣде въ такова напрежение, щото да записва въ дневницитъ всѣка отдѣлна дума отъ речта на народния представителъ. И още едно нѣщо: азъ се чудя какъ вие сега, които съ новото измѣнение на правилника искате отъ стенографитъ да приготвятъ дневницитъ не на следния день, ами въ сѣщия день на заседанието, да бѣдатъ ръкописитъ съ речитъ на народнитъ представители провѣрени още сѣщата вечеръ на заседанието; когато вие фактически увеличавате работното време, какъ ще отнемете правото на тѣзи хора да имъ бѣде заплатено за това? Ама нѣкои може би смѣтатъ, че понеже ние започваме да работимъ отъ 4, отъ 5 или отъ 6 часа, и тѣ започватъ отъ тогава. Презъ цѣлия день, г-да, тѣ работятъ. Най-после тѣ не сѣ виновни за това, че ние ставаме причина за загуба на време. Ние сме длъжни, когато се касае специално за този нощенъ трудъ, да го заплатимъ. Възнаграждението е справедливо. Ако вие намѣрите, че заплатитъ сѣ голѣми, имайте куража да намалите основната заплата, но възнаграждението за нощния трудъ не може да откажете. То е осветено въ самия законъ за чиновницитъ, който въ чл. 66 казва, че (Чете) „За извънреденъ трудъ, вънъ отъ установеното работно време, както и за нощенъ, подземенъ, въздушенъ и подводенъ трудъ и за служба въ борба съ опасни епидемически болести на държавнитъ служители се плащатъ особени възнаграждения. Размѣритъ на тия възнаграждения се опредѣлятъ въ специалнитъ закони на отдѣлнитъ ведомства или въ годишния бюджетъ на държавата“.

Но моятъ колега Никола Йотовъ каза, че колкото се касае за комисарството, не била предвидена по-рано

тая служба, отпосле се е предвидѣла и затуй сега се гласува кредит за нея въ законопроекта за свръхсмѣтния кредитъ. А значи ли, че, като не е била предвидена тая служба по-рано и като се е предвидѣла отпосле и сега се предвижда кредитъ за нея, не трѣбва да се заплаща нощниятъ трудъ, който по-рано е билъ положенъ?

Н. Йотовъ (з): Кой е приказвалъ това? Азъ говорихъ принципиално.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Азъ казвамъ, г. Йотовъ, че може да има предвидена служба и да бѣде незаконно платена. Нашето внимание трѣбва да бѣде насочено срещу незаконно платенитъ служби. Срещу справедливото възнаграждение на единъ трудъ ние не можемъ да вдигнемъ рѣка. И азъ съ чиста съвѣсть и съ голѣмо съзнание за изпълнение на единъ дългъ и за защита преди всичко труда на работниците ще вдигна рѣка. Ние сме длъжни да дадемъ това, което ни се налага да дадемъ.

Азъ смѣтамъ, че трѣбва да гласуваме този извънреденъ кредитъ, който се иска, а при бѣдещия бюджетъ да си направимъ добре смѣтката и при опредѣляне основнитъ заплати да намѣримъ откъде да отрѣжемъ, защото има много мѣста, отъ кждето може много да се отрѣже, но за което никой нѣма куражъ да стане да каже, че отъ тамъ трѣбва да се отрѣже. Ние гласуваме голѣмитъ заплати, гласуваме ги, може би, често пѣти отъ страхъ, ако щете, ...

В. Димовъ (з): Защо говорите така? Само ти ли си бабинтъ! (Оживление)

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Азъ не говоря специално за сегашната Камара и моля да бѣда добре разбранъ. Недейте ми прави кисела физиономия. Азъ говоря въобще какъ се гласува въ тази Камара. Въ миналото сѣ гласувани голѣми бюджети отъ страхъ.

Ж. Маджаровъ (з): Както преди малко гласувахме за комисаря по прехраната месечна заплата 18.000 л.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Азъ смѣтамъ, че по тоя въпросъ Камарата ще бѣде единодушна. Възнаграждението, което е заслужено, ние ще трѣбва да го дадемъ.

В. Мариновъ (д): Вие забравяте, че това възнаграждение е включено въ заплатата.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Не е включено.

А. Буковъ (з): Включено е.

В. Мариновъ (д): Направете сравнение съ заплатитъ презъ 1930 и 1931 г. и ще видите, че е включено.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Петко Стоевъ.

П. Стоевъ (раб): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Касаетъ се въпросътъ за възнаграждение на служащитъ и чиновницитъ при Народното събрание, които работятъ и следъ полунощъ. И чудно ми е, че има депутати, които казватъ, че нощниятъ трудъ въобще на работниците не бива да се заплаща.

В. Мариновъ (д): Никой не твърди това, а казваме, че възнаграждението за нощния трудъ е включено въ заплатата.

П. Стоевъ (раб): Г. г. Асенъ Буковъ и Никола Йотовъ твърдятъ това.

В. Мариновъ (д): Недейте демагогствува.

Д. Икономовъ (раб): Каква демагогия, холанъ!

П. Стоевъ (раб): Г. Буковъ излѣзе тукъ и посочи какви заплати получаватъ отдѣлнитъ категории служащи въ Народното събрание. Той самъ констатира, че като се плащало за извънреденъ нощенъ трудъ на разсилнитъ, все пакъ съ това тѣхната заплата достигала 1.895 л.

А. Буковъ (з): Само тѣ сѣ онеправдани.

П. Стоевъ (раб): Азъ питамъ тогава г. Буковъ, защо той имъ куража да се обяви въобще противъ заплащане извънредния нощенъ трудъ на служащитъ въ Народното събрание, щомъ като на разсилнитъ ще се отнематъ 305 л.?

А. Буковъ (з): Защото, г. Петко Стоевъ, въ бюджета ще предвидимъ компенсации, а нѣма да направимъ така, както ти искашъ.

П. Стоевъ (раб): Амъ постояннитъ стенографи получаватъ около 4 хиляди лева заплата.

А. Буковъ (з): Не 4.000 л., не си слушалъ. Презъ финансовата 1930/1931 г. сѣ получавали всичко, заедно съ нощния трудъ, 6.387 л., а сега получаватъ 6.490 л. — значи, повече.

П. Стоевъ (раб): Ами какво отъ туй? Г. Буковъ! Колко получаваше ти миналата година и колко сега? (Оживление)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звънъ)

П. Стоевъ (раб): Но обявявайки се противъ възнаграждението за извънреденъ нощенъ трудъ на служащитъ въ Народното събрание, г. г. Буковъ и Йотовъ се обявяватъ въобще по принципъ противъ извънредния нощенъ трудъ на всички категории работници. Тѣ казаха, че щомъ ще се плати извънредно възнаграждение за нощния трудъ на стенографитъ, такова ще трѣбва да се плати и на телеграфопощенци и пр. Обаче нека се знае, че това възнаграждение се плаща съгласно съ закона за чиновницитъ. Следователно, не можемъ възъ основа на никакви съображения, на никакъвъ правилникъ ние да лишимъ стенографитъ, разсилнитъ и другитъ служащи въ Народното събрание отъ това възнаграждение за извънреденъ нощенъ трудъ.

Другъ би билъ въпросътъ за разликата, така да се каже, въ заплатитъ, която иде вече отъ основната заплата по бюджета, а не поради възнаграждението за извънреденъ нощенъ трудъ. Когато дойде да разглеждаме бюджета, нашата парламентарна група, както винаги, така и тогава, ще си каже ясно думата, въ смисълъ, че за равенъ трудъ трѣбва равна заплата. Откъде-накъде единъ чиновникъ да получава 10.000 л., а другъ — 1.300 л., когато все по единъ и същи начинъ сѣ ангажирана въ работата?

Другъ би билъ въпросътъ какъ да се нагласи бюрократическиятъ апаратъ на държавата и какви заплати да се дадатъ на различнитъ служащи. Но когато вие поставяте въпросъ за нощенъ трудъ, ясно е, че той трѣбва да се плати, съгласно закона за чиновницитъ.

Но възниква единъ другъ въпросъ: тукъ, въ Народното събрание, между стенографитъ, които сѣ постоянни, има и такива, които сѣ извънредни, временни, които работятъ сѣщо при голѣмо напрежение и които изкарватъ около 2 хиляди лева месечно. Тѣзи 2.000 л. сѣ съвсемъ недостатъчни и, ако заслужава да се плати нощенъ трудъ, то и на тия извънредни стенографи трѣбва да се заплати двойно.

Въ този параграфъ се казва да се заплати възнаграждение за нощенъ трудъ само за времето отъ 6 ч. до закриване на заседанието. Обаче на всички ви е известно, че стенографитъ работятъ и следъ като се е закрило заседанието. Следъ като всички ние си отидемъ, тѣ продължаватъ да дешифриратъ, да работятъ до 12 ч. презъ нощта, а нѣкой пѣти и до 1 ч. и по-късно. Отде-накъде тогава ще отнемете въобще възнаграждението на стенографитъ за извънредния имъ трудъ?

Отъ едно изследване върху стенографския трудъ се установява, че тоя трудъ е най-изнурителниятъ. Въ началото на своята работа стенографътъ има още известни сили и издържа, но наскоро следъ това се изморява. И докато другитъ работници могатъ по свое желание да намалятъ или спратъ за малко работата си, стенографътъ нѣма възможностъ да стори това презъ време на стенографирането, понеже говорътъ продължава непрекъснато и все повече се засилва, поради което и умственото напрежение на стенографа все повече се усилва. Вследствие на това, не сѣ рѣдки срѣдъ стенографитъ случантъ на полудяване, на нервна преумора.

С. Таковъ (з): И ние ги защитаваме.

П. Стоевъ (раб): Ето защо нашата парламентарна група се изказва въ смисълъ, че по никой начинъ не може да се отнеме това възнаграждение за нощенъ трудъ на стенографитъ. И то трѣбва да се дава не само за времето докато трае заседанието на Камарата, но и за времето,

докато стенографитъ свършатъ окончателно работата си презъ нощта.

С. Таковъ (з): Това го разбрахме!

П. Стоевъ (раб): То трѣбва да се даде също така и на разсилнитъ.

Когато дойде време да се разглежда бюджетътъ, тогазъ ние ще кажемъ думата си върху заплатитъ на различнитъ държавни чиновници и върху голѣмитъ разлики между заплатитъ. Ако имате куража, рѣжете тамъ, а не тукъ да отнемате възнаграждението на стенографитъ за нощенъ трудъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Петко Дековъ.

П. Дековъ (з): Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че е излишно да се говори толкова много по едно дребно перо, предвидено въ законопроекта за свръхсметенъ кредитъ, когато това перо има за целъ да даде една справедлива награда на най-квалифициранитъ работници въ Народното събрание. Всички знаемъ, че отъ 8 ч. сутринтъта до 12 ч. вечерта, всички служби въ Народното събрание сѫ въ ходъ — и разсилни, и началникъ на канцелария, и стенографи; презъ всичкото време на деня тѣ сѫ на поста си и извършватъ работата, която службата имъ налага. Поради особеността на работата въ Парламента, поради специалността на стенографската служба, на стенографитъ се налага да продължатъ работата си и следъ закриване на заседанието, когато народнитъ представители си излѣзатъ и когато чиновницитъ отъ всички други учреждения напускатъ работата и отиватъ по домоветъ си или по своя собствена работа. Азъ чухъ да се говори, че било много несправедливо да се даде това възнаграждение, защото, ако на стенографитъ се даде едно такова възнаграждение за тѣхния извънреденъ нощенъ трудъ, щѣли да поискатъ и други чиновници, отъ други учреждения. Та нима Народното събрание не е властно да удовлетвори или да не удовлетвори исканията на отдѣлни чиновници? Впрочемъ, правото да бжде възнаграденъ извънредниятъ нощенъ трудъ е право, извоювано въ всички ресори на нашето държавно управление.

А. Буковъ (з): Ама да не сѫ си го получили въ авансъ.

П. Дековъ (з): Всички желѣзничари, всички телеграфопощенци получаватъ извънредно възнаграждение за нощенъ трудъ. Защо ние ще правимъ изключение за най-важната служба въ българския Парламентъ — тая служба, която дава историята на българския Парламентъ, на всичко онова, което става въ него?

Азъ моля, г. г. народни представители, да се гласува § 26а тъй, както е приетъ отъ бюджетарната комисия.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Христо Чолаковъ.

Х. Чолаковъ (з): Г. г. народни представители! По единъ сравнително дребенъ поводъ станаха много голѣми дебати. Азъ си обяснявамъ тази работа само съ обстоятелството, че народното представителство не желае — както нѣкой каза тукъ — да отпусти бента въ смисълъ, да се даде възможностъ за всевъзможни претенции отъ различни чиновници въ разни ведомства.

Преждеговорившитъ господа много правилно изтъкаха особеността на труда, който служителитъ въ Народното събрание сѫ принудени да полагатъ за своята работа. Нѣма да се спирамъ на този въпросъ. Въ бюджетарната комисия също така се развиха твърде оживени дебати по тоя поводъ, които дебати — пакъ казвамъ — намиратъ смисълъ именно въ страха на народното представителство, дали, по единъ или другъ поводъ, то ще пропусне да отговори на голѣмата нужда и на голѣмия повикъ за икономии. Но азъ смѣтамъ, че, когато трѣбва да опредѣлимъ едно минимално възнаграждение на чиновници, чиято работа е непосредствено свързана съ нашата, трудътъ на които, както се признава отъ всички, е квалифициранъ, можемъ да бждемъ съ малко по-широка рѣка.

Г. Буковъ казваше, че, когато се е опредѣляла основната заплата на тия чиновници, взето е било въ съображение и това, че тѣ работятъ по-интензивно. Но, г. г. народни представители, споредъ мене, въ случая имаме основание и нѣма да нарушимъ справедливостта, ако за тия черни работници имаме малко по-широка рѣка, като, обаче, резервираме тая рѣка, за да ударимъ по-силно ония, които действително провокиратъ съ своитъ заплати. (Ржкоплѣскания отъ нѣкои земледѣлци) Не бива ние да изявяваме нашия темпераментъ, когато е въпросъ да се занимаваме съ заплатитъ на стенографитъ и на разсилнитъ.

Въ бюджетарната комисия направихъ предложение, което не бѣ прието, а именно искахъ извънредниятъ нощенъ трудъ на служителитъ въ Народното събрание да почва отъ 8 ч. нататкъ, като смѣтамъ, че затъ отъ 8 ч. нататкъ почва извънредната работа въ Народното събрание. Повтарямъ това си предложение тукъ, въ смисълъ, да се приеме § 26а, като частъ 6 се замѣни съ частъ 8.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Минчо Дилиановъ.

Обаждатъ се отъ мнозинството: А-а-а! Стига бе! Разбрахме вече!

М. Дилиановъ (з): Г. г. народни представители! Нѣкои господа тукъ иматъ навика да употребяватъ звука „а“, защото действително по много голѣми въпроси често пѣти нищо не се говори, а по малкитъ въпроси се говори извънредно много.

Защо се спори сега? Да се плати или не извънредниятъ нощенъ трудъ. Само луди хора нѣма да платятъ единъ извънреденъ нощенъ трудъ. Ние сме виновни, за да има извънреденъ нощенъ трудъ въ Народното събрание — ние, депутатитъ, народното представителство. Ако туримъ рамка на дейността на Камарата, въ смисълъ, че тя ще заседава само презъ законното работно време за другитъ чиновници, тукъ нѣма да има извънреденъ нощенъ трудъ. Но, понеже ние почваме работата обикновено следъ 5 ч., явява се нужда отъ извънреденъ нощенъ трудъ и ние, виновнитъ, трѣбва да го заплатимъ. Това е социално, това е основателно.

Специално за стенографитъ, тѣхниятъ извънреденъ нощенъ трудъ не е само такъвъ по време, но е такъвъ и по естество, по сѣщество. Тия хора приличатъ на ловци, които трѣбва да ловятъ всички тия ята отъ думи, които ние хвърляме предъ тѣхъ, съ тая разлика, че ловцитъ преследватъ ятата отъ птици, безъ да бждатъ сигурни, че ще успѣятъ да уловятъ всичкитъ, а стенографътъ, който стои тукъ, за да улови ятата отъ думи, улавя всичкитъ. Тѣхната работа е страшно уморителна умствена работа и само единъ стенографъ може да я извърши! Затова и ние трѣбва да проявимъ сега справедливостъ къмъ тѣхъ. Тамъ, където има голѣми заплати, ще ги корегираме, а извънредния нощенъ трудъ имаме пълно основание да го заплатимъ.

И. Василевъ (з): Г. г. народни представители! Азъ ще се присъединя само къмъ предложението на г. Христо Чолаковъ, защото по начало, безспорно, справедливо е да се получи извънредно възнаграждение за нощенъ трудъ. Специално, обаче, за Народното събрание ние смѣтаме, че имаме едно мѣрило, имаме една мѣрка, за да можемъ да опредѣлимъ кое е нощенъ трудъ. Ако, съгласно правилника дори на Народното събрание, заседанието редовно продължава до 8 ч., азъ смѣтамъ, че за нощенъ трудъ ще трѣбва да се признаятъ часоветъ следъ 8 ч. вечерта.

Ето защо азъ се присъединявамъ къмъ предложението на г. Христо Чолаковъ и смѣтамъ, че това ще бжде най-справедливото разпредѣление.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Този въпросъ, който сега се разисква, е новъ. Министърътъ на финанситъ не е искалъ първоначално

този кредит въ законопроекта за свръхсметния кредит, който сега гласуваме. Той е добавен подир — казват, съгласието на г. министра на финансите, преди да замине. Станаха дебати въ комисията. Първия ден аз оттеглях този кредит, защото исках сам да проуча въпроса. Втория ден бошинството въ комисията възприе той да се впише въ законопроекта.

Сега, г-да, ние трѣбва да сме наясно и да видимъ какво ще правимъ. Правъ е г. Йотовъ, който казва, че този кредитъ не е свръхсметенъ кредитъ и не може да бѣде такъвъ. Въ заплатитѣ на въпроснитѣ служители сѣ предвидени и нощнитѣ. Съ свръхсметнитѣ кредити не може да се увеличаватъ никога заплатитѣ, и това никога не е ставало. Съ свръхсметнитѣ кредити се предвиждатъ добавъчни кредити по предвидени параграфи въ редовния бюджетъ или кредити за новосъздадени специални нужди.

Обаче въпросътъ се поставя другояче. Казва се, че тукъ действително се провежда нощенъ трудъ, особено отъ тия (Сочи стенографитѣ), които сѣ предъ нашитѣ очи всѣкидневно. Тѣ сѣ, ако искате, нашитѣ другари тукъ, макаръ и не народни представители, и всички можемъ да знаемъ какъвъ е тѣхниятъ трудъ. Но, г-да, нѣма защо да споримъ, ние знаемъ какво нѣщо е нощниятъ трудъ. Знаемъ го всички — и г. Димитровъ, който говори по въпроса отъ гледището на медицината, и не, по-профанитѣ, които можемъ да разберемъ, че нощниятъ трудъ е по-тежъкъ, отколкото е дневниятъ, обикновениятъ трудъ. Но, г-да, въпросътъ не трѣбва да се поставя така. Въпросътъ се постави другояче: ние, Народното събрание, отъ формално гледище, отъ гледище на законитѣ, не можемъ да гласуваме сега този свръхсметенъ кредитъ. Отъ друга страна, ние, които виждаме труда на тия хора (Сочи стенографитѣ), които сѣ съ насъ тукъ, се съпоставяме съ единъ принципъ, който трѣбва да защитимъ. И той е единъ важенъ принципъ. Въ миналогодишната последна сесия на XXII-то обикновено Народно събрание бившето правителство, следъ като 7 години плащѣ всевъзможни възнаграждения и се умори отъ плащане на такива, само разбира, че има една голѣма несправедливостъ, и спре тази практика. И азъ го похвалявамъ за това, макаръ и късно. Ние всички трѣбва да се стремимъ къмъ единна заплата, безъ всичкитѣ тия украшения, които бѣха станали много. И азъ бихъ желалъ ние по принципъ днесъ да не даваме видъ, че измѣняваме тая практика отъ по-малката година, че ние ще искаме да се дадатъ добавъчни възнаграждения или странични възнаграждения къмъ заплатитѣ.

Следъ като изслушахъ всички господа, констатирахъ, че г. Йотовъ и г. Мариновъ не сѣ противъ плащането на нощния трудъ, но тѣ казватъ, че въ заплатитѣ, които се опредѣлиха миналата година, е предвиденъ този нощенъ трудъ. Други отъ говорившитѣ казватъ, че нощниятъ трудъ трѣбва да бѣде много повече възнаграденъ, отколкото е опредѣлената заплата, защото заплатата е опредѣлена въз основа на една обща норма за всички — теза, поддържана отъ г. Рашко Маджаровъ.

Азъ моля г. г. народнитѣ представители да се съгласимъ върху следното — за да запазимъ, тъй да се каже, всичкитѣ принципи — а именно: да се гласува отъ Народното събрание една сума, като възнаграждение за миналата година, която да се остави на разположение на председателството на Народното събрание за разпредѣление, съобразно заплатитѣ и положения нощенъ трудъ.

Отъ мнозинството: Добре, добре.

Министър-председател Н. Мушановъ: Сега да дадемъ това възнаграждение, като оставимъ въпросътъ за заплатитѣ да се разреши въ новия бюджетъ.

И затуй азъ предлагамъ по § 26а да се предвиди кредитъ 200.000 л., като текстътъ добие следната редакция: „Възнаграждение за нощенъ трудъ на служителитѣ и служащитѣ при Народното събрание, което се оставя на разположение на председателството за разпредѣление съобразно заплатитѣ и положения нощенъ трудъ“.

А въ бюджета за финансовата 1932/1933 г., който ще се внесе — сега ние решаваме въпроса за миналата финансовата година — ние ще можемъ да опредѣлимъ заплатитѣ на тия служители съ огледъ на това, какви сѣ били тѣ въ миналото, какъвъ е билъ нощниятъ имъ трудъ, за да може по такъвъ начинъ да се опредѣлятъ единни заплати, безъ никакви възнаграждения.

Азъ ви моля да гласувате това мое предложение.

А. Буковъ (з): Азъ оттеглямъ предложението си.

Н. Йотовъ (з): И азъ оттеглямъ моето предложение при това предложение на г. министър-председателя.

В. Мариновъ (д): И азъ сѣщо оттеглямъ моето предложение.

Х. Чолаковъ (з): И азъ оттеглямъ моето.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. Буковъ, г. Йотовъ, г. Чолаковъ и г. Мариновъ оттеглятъ предложенията си. Остава предложението на г. министър-председателя.

П. Стоевъ (раб): И моето предложение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Вие не оттегляте ли Вашето предложение?

П. Стоевъ (раб): Не го оттеглямъ.

Министър-председател Н. Мушановъ: А бе, Петко! Оттегли го.

П. Стоевъ (раб): Не! (Оживление)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Ще положа ни гласуване предложението на г. Петко Стоевъ по § 26а: (Чете) „Да се допълни въ смисълъ, че се отпуска кредитъ за нощния трудъ на служащитѣ и чиновницитѣ при Народното събрание и за часоветѣ следъ закриване заседанието на Народното събрание, като се включатъ и извънреднитѣ работници-стенографи“. (Глъчка)

Който приематъ това предложение на г. Петко Стоевъ, моля, да вдигнатъ рѣжка.

А. Циганчевъ (з) и други отъ мнозинството: Никой не вдига рѣжка.

Отъ работницитѣ: Ама ние не чухме, че се гласува предложението.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. Стоевъ! Гласува се Вашето предложение, а вие не гласувате за него.

П. Стоевъ (раб): Азъ моля да се гласува, понеже не чухъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: То се гласува.

Който е съгласенъ съ предложението на г. министър-председателя, да се предвиди по § 26а единъ кредитъ отъ 200.000 л., който да се остави на разположение на председателството, което ще го разпредѣли между чиновницитѣ и служащитѣ при Народното събрание съобразно съ нощния трудъ и заплатитѣ, които получаватъ, моля, да вдигне рѣжка. Абсолютно мнозинство. Събранието приема. (Рѣжкоплѣскания отъ мнозинството)

Който приема подробната таблица къмъ законопроекта за извънбюджетенъ (свръхсметенъ) кредитъ за финансовата 1931/1932 г., заедно съ измѣненята и допълненята, докладвани отъ г. докладчика, и съ гласуваната поправка въ § 26а, моля, да вдигне рѣжка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата г. министър-председателъ.

Министър-председател Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Ще моля да има заседание въ вторникъ при следния дневенъ редъ:

1. Отговоръ на питанията, отправени до г. г. министритѣ. — Защото се оплакватъ, че има много питання.

П. Стоевъ (раб): Нашитѣ сѣж 50.

Министър-председател Н. Мушановъ: Добре, ще поискам г. г. министрите да ви отговорятъ.

2. Трето четене настоящия законопроектъ — за извън-бюджетенъ (свръхсметенъ) кредитъ за финансовата 1931/1932 г.

3. Второ четене законопроекта за данъчните облекчения, и по-нататък ще следва днешниятъ дневенъ редъ.

Председателствувашъ Н. Захариевъ: Които приематъ така предложения дневенъ редъ отъ г. министър-председателя за заседанието въ вторникъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 20 ч. и 10 м.)

Подпредседателъ: **Н. ЗАХАРИЕВЪ**

Секретари: { **Т. ХР. МЕЧКАРСКИ**
А. КАНТАРДЖИЕВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**